

Aistivat- ryhmään vuosina 2013 - 2015 osallistuneiden kokemuksia ryhmän hyödyllisyydestä

Kirsi Sievänen

Opinnäytetyö
Toukokuu 2016
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
Toimintaterapian koulutusohjelma

Tekijä(t) Sievänen, Kirsi	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä 12.5.2016
	Sivumäärä 63	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Aistivat- ryhmään vuosina 2013 - 2015 osallistuneiden kokemuksia ryhmän hyödyllisyydestä		
Tutkinto-ohjelma Toimintaterapian koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) Mari Kantanen		
Toimeksiantaja(t) JYTE/ Lasten toimintaterapia		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Aistivat- ryhmään vuosina 2013 - 2015 osallistuneiden vanhempien kokemuksia ryhmän hyödyllisyydestä. Moniammatillisena yhteistyönä suunniteltu ja toteutettu ryhmä on suunnattu vanhemmille, joiden lapselle on aistiedon käsittelyyn liittyviä haasteita. Aistitiedon käsittelyyn liittyviä haasteita arvioidaan esiintyvän 5-16 % lapsista. Aistivat- ryhmän tavoitteena on ollut jakaa tietoa, esitellä keinoja ja toiminnallisia strategioita arkeen sekä antaa tukea vanhemmuuteen. Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi Jyväskylän Yhteistoiminta-alueen terveyskeskuksen (JYTE) kuntoutus- ja terapiapalveluihin kuuluva lasten toimintaterapiapalvelu.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin tutkimalla ja analysoimalla ryhmää ohjanneiden henkilöiden vuosien 2013-2015 aikana keräämä kirjallinen palauteaineisto (n=52). Aineisto analysoitiin käyttäen sekä kvantitatiivista että kvalitatiivista menetelmää. Analyysin pääpaino oli kvantitatiivisessa menetelmässä, jota kvalitatiivisesti saatu tieto täydentää.</p> <p>Vastauksista käy ilmi, että ryhmään osallistuneet vanhemmat ovat kokeneet ryhmään osallistumisen myönteisenä kokemuksena. Vastaajat kertoivat kokeneensa ryhmästä saadun vertaistuen, asiantuntijatiedon, menetelmät sekä vahvistuksen omaan vanhemmuuteensa hyödyllisinä.</p> <p>Tulosten perusteella Aistivat- ryhmä on onnistunut tavoitteissaan. Ryhmämuotoinen kuntoutusinterventio on hyödyllinen ja toimiva työkalu, kun halutaan jakaa tietoja, antaa tukea ja keinoja vanhemmille, joiden lapselle on aistitiedon käsittelyyn liittyviä haasteita.</p>		
Avainsanat (asiasanat) toimintaterapia, ryhmämuotoinen interventio, vanhempien ryhmä, moniammatillinen, sensorinen integraatio, aistiedon käsittely		
Muut tiedot Sivuja 55 + liitteet 3		

Author(s) Sievänen, Kirsi	Type of publication Bachelor's thesis	Date 12.5.2016 Language of publication: Finnish
	Number of pages 63	Permission for web publication: x
Title of publication The participants' experiences of the benefits of the Aistivat- group between the years 2013 - 2015		
Degree programme Occupational Therapy		
Supervisor(s) Kantanen, Mari		
Assigned by JYTE/Health Care and Rehabilitation Services, Children's Occupational Therapy		
Abstract <p>The aim of the thesis was to examine what kind of benefits the parents who participated in the Aistivat- group between the years 2013 – 2015 had gained from the group. The Aistivat- group was planned and implemented by a multidisciplinary team. The group is meant for parents who have children with challenges in sensory integration. About 5-16 % of all children are estimated to have challenges when it comes to sensory integration. The aim of the group has been to give information and present methods and occupational strategies for everyday life as well as support parenthood. The assignor of the thesis was Children's Occupational Therapy Services from the Health Care Services in the area of Jyväskylä also known as JYTE.</p> <p>The thesis was implemented as a written survey which was implemented by the leaders of the group between the years 2013 - 2015. The survey was answered by 52 parents who had participated in the group. The answers were analysed by using quantitative and qualitative research methods. The emphasis was on the quantitative method which was complemented by the information gained by qualitative methods.</p> <p>The answers reveal that the parents found their participation in the group a very positive experience. According to the respondents, the peer support, expert information, methods and other support gained from the group had been beneficial for their parenthood.</p> <p>According to the results, the group reached its goals. Group-based rehabilitation is a useful and successful tool when sharing information, giving support and presenting methods to parents who have children with challenges in sensory integration.</p>		
Keywords/tags (subjects) occupational therapy, group-based intervention, group for parents', multidisciplinary, sensory integration, sensory processing		
Miscellaneous Pages 55 + Attachments 3		

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Vanhempien vaikutus lapsen kehitykseen.....	5
	2.1 Näkökulmia erityistä tukea tarvitsevan lapsen vanhemmuudesta.....	6
3	Aistitiedon käsittelyyn liittyvää teoriaa ja termejä	8
	3.1 Ayresin teoria	9
	3.2 Aistitiedon käsittelyn häiriön muita määrittelyjä	9
	3.3 Aistit ja lapsen kehitys.....	10
	3.4 Lapsi ja aistitiedon käsittelyn haasteet	11
	3.5 Aistitiedon käsittelyn teoriaan perustuva toimintaterapia.....	12
4	Toimintaterapia interventiona	13
	4.1 Ryhmäintervention käyttäminen toimintaterapiassa	14
5	Aistivat- ryhmä.....	15
6	Opinnäytetyön tavoite ja tarkoitus	16
7	Opinnäytetyön menetelmä	17
8	Aineiston kuvaus.....	17
9	Aineiston analysointi.....	19
10	Tutkimustulokset	21
	10.1 Vastaajien taustatiedot	21
	10.2 Väittämien tulokset.....	22
	10.3 Ryhmän toteutus.....	23
	10.4 Ryhmän vetäjät.....	24
	10.5 Ryhmässä käytetyt menetelmät.....	27
	10.5.1 Vuonna 2013 kokoontuneissa ryhmissä käytettyjen menetelmien hyödyllisyys	27

10.5.2 Vuonna 2014 kokoontuneissa ryhmissä käytettyjen menetelmien hyödyllisyys	31
10.5.3 Vuonna 2015 kokoontuneissa ryhmissä käytettyjen menetelmien hyödyllisyys	36
10.6 Ryhmästä saatu tieto aistitiedon säätelyyn liittyvissä asioissa	39
10.7 Minä itse/muut ryhmäläiset.....	42
10.8 Avoimet kysymykset.....	44
10.8.1 Kun ajattelet ryhmäprosessia kokonaisuutena, mistä oli eniten apua? 44	
10.8.2 Vapaa palaute ryhmän vetäjille.....	45
10.8.3 Miten ryhmässä opitut asiat muuttivat arkeanne, näkyivät (tai tulevat jatkossa näkymään) arjessanne?	47
11 Tulosten yhteenveto	47
12 Johtopäätökset	50
12.1 Tutkimuksen luotettavuuden arviointi.....	51
12.2 Jatkotutkimustarpeet	53
Lähteet	54
Liitteet	57
Liite 1. Tutkimuslupa	57
Liite 2. Kyselylomake*	60
Liite 3. Aistivat- ryhmän esite.....	63
Kuviot	
Kuvio 1. Vastaajien lukumäärän (n=52) vuosijakauma.	17
Kuvio 2. Esimerkki ilmauksen tiivistämisestä.....	21
Kuvio 3. Esimerkki tiivistettyjen ilmausten luokittelusta.....	21
Kuvio 4. Vastaajien sukupuolijakauma % (n=52).	21
Kuvio 5. Vastaajien ikäjakauma % (n=52).....	22

Kuvio 6. Ryhmään osallistuneiden vanhempien lasten sukupuolijakauma % (n=51*).	22
Kuvio 7. Lapsen ikä, jonka aistisäätelyyn liittyvien haasteiden merkeissä vanhempi on ryhmään osallistunut %. (n=53*).	22
Kuvio 8. Ryhmäkerran keston (1,5 h) sopivuus % (n=52). Vastauksia 51/52.	24
Kuvio 9. Ryhmäkertojen määrän (5 krt) sopivuus % (n=52). Vastauksia 51/52.	24
Kuvio 10. Osasivatko ryhmän vetäjät asiansa? % (n=52). Vastauksia 52/52.	25
Kuvio 11. Puhuivatko ryhmän vetäjät sopivasti? % (n=52). Vastauksia 52/52.	26
Kuvio 12. Kuuntelivatko ja kyselivätkö ryhmän vetäjät vanhemmilta? % (n=52). Vastauksia 52/52.	26
Kuvio 13. PowerPoint- materiaalien hyödyllisyys % (n=11). Vastauksia 11/11.	28
Kuvio 14. Kuvakorttien hyödyllisyys % (n=11). Vastauksia 10/11.	28
Kuvio 15. Välineiden esittelyn hyödyllisyys % (n=11). Vastauksia 10/11.	29
Kuvio 16. Vetäjien loppuporinan hyödyllisyys % (n=11). Vastauksia 11/11.	29
Kuvio 17. Fläpin hyödyllisyys % (n=5). Vastauksia 5/5.	30
Kuvio 18. Tilanneanalyysin hyödyllisyys % (n=6). Vastauksia 6/6.	30
Kuvio 19. Tilanneanalyysin hyödyllisyys % (n=10). Vastauksia 7/10.	31
Kuvio 20. Kalvojen hyödyllisyys % (n=10). Vastauksia 7/10.	32
Kuvio 21. Välineiden esittelyn hyödyllisyys % (n=10). Vastauksia 9/10.	32
Kuvio 22. Vetäjien loppuporinan hyödyllisyys % (n=10). Vastauksia 8/10.	33
Kuvio 23. Tilanneanalyysin hyödyllisyys % (n=14). Vastauksia 14/14.	33
Kuvio 24. PowerPoint- materiaalien hyödyllisyys % (n=14). Vastauksia 13/14.	34
Kuvio 25. Välineiden esittelyn hyödyllisyys % (n=14). Vastauksia 14/14.	34
Kuvio 26. Vetäjien loppuporinan hyödyllisyys % (n=6). Vastauksia 6/6.	35
Kuvio 27. Kotitehtävien hyödyllisyys % (n=8). Vastauksia 8/8.	36
Kuvio 28. Tilanneanalyysin hyödyllisyys % (n=17). Vastauksia 16/17.	37
Kuvio 29. PowerPoint- materiaalien hyödyllisyys % (n=17). Vastauksia 17/17.	37
Kuvio 30. Välineiden esittelyn hyödyllisyys % (n=17). Vastauksia 16/17.	38
Kuvio 31. Kotitehtävien hyödyllisyys % (n=17). Vastauksia 17/17.	38
Kuvio 32. Oliko ryhmästä saatu tieto aistisäätelyyn liittyvissä asioissa uutta? (n=52). Vastauksia 52/52.	39
Kuvio 33. Ryhmässä saadun tiedon riittävyys % (n=52). Vastauksia 51/52.	40
Kuvio 34. Ryhmässä saadun tiedon hyödyllisyys % (n=52). Vastauksia 51/52.	40

Kuvio 35. Ryhmässä saadun tiedon käytännönläheisyys % (n=52. Vastauksia 51/52.	41
Kuvio 36. Kuvasiko ryhmässä saatu tieto vastaajien arkea? % (n=52).Vastauksia 52/52.	41
Kuvio 37. Kokivatko vastaajat saaneensa sanotuksi tärkeimmät asiat? % (n=52). Vastauksia 52/52.	42
Kuvio 38. Kokivatko vastaajat muiden kuunnelleen heitä? % (n=52). Vastauksia 52/52.	43
Kuvio 39. Kuuntelivatko vastaajat itse muita? % (n=52). Vastauksia 52/52.	43
Kuvio 40. Ryhmän tunnelma % (n=52=). Vastauksia 52/52.	44
Kuvio 41. Ryhmäprosessi kokonaisuutena, mistä oli eniten apua? (n=52).	45
Kuvio 42. Aistivat- ryhmästä saatu avoin palaute (n=52).	46
Kuvio 43. Opittujen asioiden siirtyminen arkeen (n=30).	47
Kuvio 44. Yhteenveto vuonna 2013 ryhmissä käytetyistä menetelmistä.	49
Kuvio 45. Yhteenveto vuonna 2014 ryhmissä käytetyistä menetelmistä.	49
Kuvio 46. Yhteenveto vuonna 2015 ryhmissä käytetyistä menetelmistä.	49

1 Johdanto

Aistitiedon käsittelyn häiriötä arvioidaan esiintyvän 5-16 % lapsista. Aistiedon käsittely on yhteydessä lapsen kykyyn oppia uusia taitoja, säädellä omaa vireystilaa ja tarkkaavaisuutta sekä kykyyn olla vuorovaikutuksessa muiden ihmisten sekä ympäristön kanssa (Puustjärvi 2011).

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Jyväskylän yhteistoiminta-alueen terveyskeskuksen (JYTE) kuntoutuksen palveluihin kuuluva lasten toimintaterapia. JYTE tuottaa Hankasalmella, Uraisissa, Muuramessa ja Jyväskylässä asuvien terveysterveystoimintaterapioita. Lasten toimintaterapia keskittyy arviointien, yksilöllisen toimintaterapian ja ryhmätöiden lisäksi vanhempien sekä päivähoiton ja koulun henkilökunnan ohjaamiseen.

JYTE:n lasten toimintaterapian organisoima Aistivat-ryhmä on suunnattu vanhemmille, joiden lapsella on haasteita aistitiedon käsittelyn suhteen. Ryhmän toiminta on alkanut vuonna 2013 ja sen tavoitteena on jakaa tietoa aistitiedon käsittelyn haasteista, esitellä keinoja ja toiminnallisia strategioita arkeen sekä antaa tukea vanhemmuuteen. Ryhmän suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa moniammatillinen työryhmä, johon kuuluu kaksi aistitiedon haasteisiin ja kuntoutukseen perehtynyttä toimintaterapeuttia sekä pikkulapsiperheiden psykologi. Samojen ohjaajien toimesta on järjestetty aistitietoon perustuvaa koulutusta myös päivähoiton henkilökunnalle ja muille yhteistyötahoille JYTE:n alueella.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata vuosina 2013 - 2015 Aistivat-ryhmään osallistuneiden vanhempien kokemuksia ryhmän toiminnasta tutkimalla ja analysoimalla heiltä etukäteen ryhmää ohjanneiden henkilöiden toimesta kerätty kirjallisen palauteaineisto. Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa tietoa tulevien Aistivat-ryhmien suunnittelun ja toteutuksen kehittämisen tueksi.

2 Vanhempien vaikutus lapsen kehitykseen

Lapsuus toimii perustana yksilön myöhemmälle kehitykselle. Vanhempien on mahdollista vaikuttaa lapsen kehitykseen rakentamalla kehityksen kannalta suotavia puitteita ja edellytyksiä, toimintamalleja sekä välittää arvoja ja asenteita. Lapsen ja vanhemman välinen vuorovaikutussuhde on merkittävässä roolissa lapsen kehityksen

lisäksi myös lapsen ja vanhemman suhteen kannalta. Lapsen kasvattaminen perustuu vuorovaikutukseen, ja vanhemman tapa olla vuorovaikutuksessa lapseen on oleellinen osa kasvattajana onnistumista. (Redditi Hazlik 1998, 220, Ruoppila n.d., 30, 35, Sinkkonen 2012, 13-14). Tärkeää ei ole vain vanhemman ja lapsen välisen vuorovaikutuksen määrä, vaan myös sen laatu. Vanhemman vaikuttaminen lapseen voi olla epäsuoraa tai ei-tiedostettua, jolloin vanhempi ei joko tarkoituksenmukaisesti pyri vaikuttamaan lapseen tai ei ole tietoinen vaikutuksestaan. (Hurme n.d., 149, 151).

Vanhempien roolia lapsen oppimisen, toimintakyvyn ja sosiaalisen osallistumisen edistämisen kannalta pidetään äärimmäisen tärkeänä, varsinkin jos lapselle on haastavaa suoriutua ikätasoisista tehtävistä. Vanhempien tarpeet ja pyrkimykset omaan vanhemmuuteen liittyen on oleellista ottaa huomioon perhekeskeisessä toimintaterapiassa. (Graham 2011). Toimintaterapeutit voivat tarjota vanhemmille vaihtoehtoja tuomalla vuorovaikutusmalleja osaksi interventiota. (Redditi Hazlik 1998, 212).

Yhteiskunnallisen merkityksen kannalta vanhemmuuden tukeminen nähdään tärkeänä. Lapsen aivojen kehittymisen kannalta on tärkeää, että vanhempi mahdollistaa lapselle suotuisan kasvuympäristön sopivine virikkeineen. Lapsuuden nähdään olevan yhteydessä aikuisuuden toimintamahdollisuuksiin. (Rantanen 2016).

Vanhempien antaman tuen ja kannustuksen uskotaan olevan tärkeä edistävä tekijä lapselle, jolla on aistitiedon käsittelyn haaste. Vanhempien on tärkeää tunnistaa haasteen olemassaolo, hakeutua asiantuntija-avun piiriin, muokata ympäristöä lapselle sopivaksi sekä tukea lapsen itsetuntoa ja leikkimistä. (Ayres 2008, 244).

2.1 Näkökulmia erityistä tukea tarvitsevan lapsen vanhemmuudesta

Pienen lapsen kasvattaminen haastavaa ja se koetaan usein stressaavana kokemuksena, vaikka lapselle ei olisi kehitykseen liittyviä haasteita. Tutkimuksen mukaan sekä äidit ja isät, joiden lapselle on jokin kehitysvamma- tai häiriö, kokevat suurempaa vanhemmuuteen liittyvää stressiä kuin vanhemmat, joiden lapsella ei ole vammaa tai häiriötä. Vanhempien stressillä nähdään olevan vaikutusta myös lapsiin. Interventiosuunnitelmat, jotka perustuvat ennaltaehkäisyyn, koetaan pitkällä

aikavälillä kustannustehokkaiksi ja perheiden hyvinvointia tukeviksi.

Toimintaterapian interventioiden ja palveluiden tulee palvella sekä vanhempien että lasten tarpeita. (Esdaile & Greenwood 2003).

Lapsen aistitiedon käsittelyn haasteet vaikuttavat koko perheeseen, joten lapsen auttamisen kannalta nähdään tärkeänä auttaa vanhempia ymmärtämään aistitiedon käsittelyn haasteiden luonnetta. Tiedon jakaminen nähdään osana terapiaa, koska tietämyksen ja ymmärryksen lisääminen erityislapsiperheissä antaa vanhemmille keinon itsenäistyä sekä tulla pätevimmiksi huolenpitäjiksi. Toimintaterapeutti voi tarjota vanhemmille tietoa sekä suosituksia strategioista, joilla voidaan vaikuttaa positiivisesti lapsen elämään. (Case-Smith 1998, 15, Parham & Mailloux 2015, 291, 293).

Jotta voi työskennellä tehokkaasti perheiden parissa, tulee perheen jäsenten välisiä suhteita ja vuorovaikutusta ymmärtää ja kunnioittaa. Jokainen perheen jäsen vaikuttaa muihinkin jäseniin. (Case-Smith 1998, 5-6.)

Laadullisessa yksittäistapaustutkimuksessa tutkittiin yhden perheen kokemuksia aistitiedon käsittelyn teoriaan pohjautuvan menetelmän käytöstä ja vaikuttavuudesta kotiympäristössä. Tutkimukseen osallistunut perhe oli sitä mieltä, että aistitiedon käsittelyn teoriaan pohjautuvan menetelmän käyttö helpotti perheen jokapäiväistä toimintaa. Tulokset viittaavat siihen, että toimintaterapeutin rooli lapsen avustajana ja perheen kouluttajana sekä tukena on tärkeä. Tulokset antavat ymmärtää, että toimintaterapeutin vanhempien tukemiseen käyttämä aika saattaa olla yhtä vaikuttavaa kuin lapsen kanssa terapiaan käytetty aika. Toimintaterapia mahdollistaa aistitiedon käsittelyn teoriaan perustuvan menetelmän opettamisen avulla lapsen jokapäiväisen toiminnan osana perhettä. (Dunston & Griffiths, 2008).

Sosiaalinen tuki on merkittävää yksilön hyvinvoinnin kannalta. Erityisesti vanhemmat, joiden lapsella on krooninen sairaus tai toimintakyvyn haaste kokevat saavansa vertaistuesta huomattavaa hyötyä. Australiassa tehty tutkimus erityislusten vanhempien kokemuksista ryhmään osallistumisesta antaa viitteitä siitä, että ryhmämuotoinen toiminta koetaan hyödyllisenä. Tutkimuksen mukaan ryhmästä saatu tuki ja asiantuntijan neuvot vaikuttavat vanhempien emotionaaliseen hyvinvointiin ja kykyyn selviytyä arjessa erityislapsen kanssa. Erityislusten

vanhemmat kokevat vertaistuen tarjoavan heille normaaliuden ja ymmärretyksi tulemisen tunnetta, tukea, mahdollisuuden solmia ystävyysuhteita, muiden auttamisen tunnetta sekä korkealaatuista tietoa. (Hammarberg, Sartore, Cann & Fisher 2014).

Egilsonin (2011) tutkimushaastattelun tulosten mukaan vanhemmat kokevat toiminta- ja fysioterapeutin tärkeinä tiedon ja neuvojen jakajina. Tutkimuksessa haastatellut vanhemmat kokivat terapeuttien tarjoavan hyödyllistä tietoa, ohjeita ja suosituksia, joiden koettiin helpottavan perheiden jokapäiväistä arkea. (Egilson 2011).

Maukosen (2006) opinnäytetyössä tutkittiin perhekoulun vaikutuksia ylivilkkaiden lasten ja heidän perheidensä arkeen. Perhekoulu toteutettiin ryhmäinterventiona, jonka tavoitteena oli vanhempien ohjauksen kautta edistää vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta ja tällä tavalla vaikuttaa lapsen käyttäytymiseen. Tuloksista selviää, että tiedon ja ymmärryksen lisääminen lapsen käyttäytymisen taustoista vaikutti myönteisesti lapsen ja vanhemman väliseen vuorovaikutukseen. Myös vanhempien itseluottamus vanhemmuuden suhteen kasvoi näkyen lapsen kanssa eteen tulevien haastavien tilanteiden sujuvampana hallintana. (Maukonen 2006).

3 Aistitiedon käsittelyyn liittyvää teoriaa ja termejä

Aistitiedon käsittelystä käytetään usein myös termiä sensorinen integraatio ja lyhennettä si. Si- terapeutista puhuttaessa tarkoitetaan toimintaterapeuttia, joka on suorittanut amk:n erikoistumisopinnot aistitiedon käsittelyn teoriasta ja terapiasta. Si-koulutukseen liittyvän teorian ja viitekehyksen on kehittänyt A. Jean Ayres, joka esitellään tarkemmin seuraavassa alaluvussa. ASI®- terapialla viitataan Ayresin teoriaan perustuvaan terapiamenetelmään. (Ayres 2008, 23, 265, Sensorisen integraation sanastoa n.d., Sensorisen integraation käsite kuntoutuksessa n.d).

Aistitiedon käsittelyn häiriö ei viittaa vain yhteen spesifiin haasteeseen vaan toimii yläkäsitteenä, joka kuvaa hermoston prosessoinnin vaihteluita sensorisessa ja motorisessa järjestelmässä ilmentyen erilaisina oireina. Oireet ilmenevät yksilöllisesti häiriön tyypistä riippuen. Tarkempia määrittelyjä eri häiriötyypeistä on luotu, mutta täyttä yksimielisyyttä kategorisoimiseen ei toistaiseksi ole syntynyt.

Lähdekirjallisuuden mukaan ilmiötä voidaan kuvata käyttämällä termejä sensorinen integraatio, aistitiedon käsittely (prosessointi) tai aistitiedon säätely. Tässä opinnäyteytössä käytetään tästä eteenpäin termiä aistitiedon käsittely. (Lane, Smith Roley & Champagne nd., 817).

3.1 Ayresin teoria

Aistitiedon käsittelyn teorian perustan on kehittänyt amerikkalainen toimintaterapeutti ja psykologian tohtori A. Jean Ayres 1960-luvulla (Lane, Smith Roley & Champagne n.d. 817). Lasten parissa työskennellyt Ayres havaitsi yhteyden hermoston toiminnan, sensomotorisen käyttäytymisen ja oppimiskyvyn välillä. Hän tunnisti aistitiedon käsittelyn haasteisiin liittyviä alatyyppisiä ja toimintamalleja, ja kehitti niitä vastaamaan interventiomalleja. Ennen Ayresin tulkintaa, näitä haasteita pidettiin selittämättöminä ja toisiinsa liittymättöminä kognitioon, havaitsemiseen ja motoriikkaan liittyvinä ongelmina. (Kielhofner 2009, 33).

Aistitiedon käsittely ja jäsentäminen tapahtuu aivoissa. Kun aistitiedon käsittely toimii hyvin, aivot reagoivat kehosta ja ympäristöstä saapuvaan aistitietoon tarkoituksenmukaisella tavalla. Aistitiedon käsittelyn häiriöstä puhuttaessa kuvataan sitä, kun aivot eivät käsittele aistitunteja tehokkaasti ja luonnollisesti. Lapsi, jolla on aistitiedon käsittelyn häiriö, reagoi siis aistitunteihin poikkeavasti. (Ayres 2008, 29, 42, 87,94.)

3.2 Aistitiedon käsittelyn häiriön muita määrittelyjä

Miller, Anzalone, Lane, Cermak & Osten käyttävät termiä aistitiedon prosessoinnin häiriö ja jakavat sen kolmeen pääluokkaan; aistitiedon säätelyn häiriöön, aistipohjaiseen motoriseen häiriöön sekä häiriöön aistitiedon erottelussa. Bundy ja Murray taas luokittelevat aistitiedon käsittelyn häiriön kahteen päätyyppiin; heikkoon sensoriseen säätelyyn sekä dyspraksiaan eli heikkoon motoriseen suunnitteluun ja toteutukseen. (Parham & Mailloux 2015, 266-267).

Millerin, Reismanin, McIntoshin & Simonin (2001) mallissa painotetaan aistitiedon säätelyn yksilöllistä luonnetta. He korostavat yksilön sisäisten (aistitunteiden, tunteiden ja tarkkaavaisuuden) ja ulkoisten tekijöiden (kulttuurin, ympäristön,

ihmissuhteiden ja tehtävien) merkitystä aistitiedon säätelyssä. (Lane, Smith Roley & Champagne n.d., 822).

Dunnin mallin mukaan hermostollinen ärsykekyynys, eli tapa miten tulevaan aistitietoon reagoidaan, voidaan jakaa neljään eri luokkaan. Reagointivaste voi olla aktiivista tai passiivista. Dunnin kehittämät kategoriat ovat: heikko aistitiedon rekisteröinti, aistihakuisuus, aistiherkkyys ja aistimusten välttely. Dunn on kehittänyt mallinsa pohjalta Sensory Profile- arviointimenetelmän. (Lane, Smith Roley & Champagne n.d., 821-822).

3.3 Aistit ja lapsen kehitys

Kiinnostus aistikokemuksia tarjoaviin leikkeihin on osa tyypillisesti etenevää lapsuuden varhaista kehitystä. Varhaislapsuuden leikki on tutkivaa, ja siinä haetaan ja koetaan eri aistien kautta tulevia tuntemuksia. Aistikokemusten avulla opitaan käyttämään omaa kehoa uusilla tavoilla sekä oman toiminnan vaikutusta suhteessa ympäristöön. Tätä vaihetta lapsen leikin kehityksessä kutsutaan motosensoriseksi leikiksi. (Sensomotorinen kehitys n.d.)

Pieni lapsi oppii itsestään ja ympäristöstään aistien avulla. Lapsella on sisäinen vietti ja halu kehittää aistitiedon käsittelyä ja jäsentämistä. Vauvan oppiminen alkaa siitä, kun hän aistii oman kehonsa sekä näkee ja kuulee. Vauva tuottaa aistituntemuksia työntämällä leluja suuhunsa, heiluttamalla niitä ilmassa ja tutkimalla käsillään lelujen pintoja. Vähitellen lapsi alkaa tunnistamaan, mitä eri aistikokemukset tarkoittavat ja oivaltaa, mihin kannattaa reagoida ja mihin ei. Näin lapsi oppii jäsentämään ja erottelemaan aistituntemuksia ja reagoimaan sekä mukautumaan niihin tarkoituksenmukaisesti. Onnistuneet mukautumisen kokemukset varastoituvat lapsen hermostoon ja ohjaavat hänen toimintaansa tulevissa, haastavammissa tilanteissa, luoden pohjan tulevalle oppimiselle. (Ayres 2008, 33, 42, 44, 83, Case-Smith n.d, 79, Holloway n.d., 168).

Kasvun edetessä lapsi oppii hallitsemaan kehoaan ja liikkumistaan sujuvammin. Varhaiset sensomotoriset leikkikokemukset luovat perustan liikkumisen lisäksi havaitsemisen ja muiden kognitiivisten toimintojen kehitykselle. Sensomotorisen kehityksen katsotaan olevan yhteydessä myös kielen kehittymiseen. Puhumisen

edellytyksenä on suun liikkeiden hallinnan oppiminen. Lapsen kehittyessä leikkiin liittyvät aistielementit ovat edelleen tärkeitä. Leikin muuttuessa haastavammaksi kielen, symboliikan ja sosiaalisuuden merkitykset tulevat esiin vahvemmin. Aistitiedon käsittely toimii pohjana myös tunteiden hallinnan ja itsetunnon kehittymiselle. Kun lapsi kohtaa haasteen, johon osaa reagoida tarkoituksenmukaisesti, tulee kokemuksesta lapselle myönteinen ja iloa tuottava. (Ayres 2008, 33, 42, Holloway n.d., 168, Sensomotorinen kehitys n.d).

3.4 Lapsi ja aistitiedon käsittelyn haasteet

Joillakin lapsilla merkit aistitiedon käsittelyn haasteista ovat nähtävissä jo vauvai-
kinä ja toisilla ne tulevat esiin vasta myöhemmässä lapsuudessa. Jos lapsi ei opi tyy-
pilliseen ikäkehitykseen verrattuna ryömimään, pyörähtämään vatsalleen, istumaan
tai seisomaan, vaikeudet voivat johtua aistitiedon käsittelyn haasteista. Muita aistie-
don käsittelyn haasteisiin viittaavia asioita voivat olla, että lapsi ei opi sitomaan ken-
gännauhojaan, ajamaan polkupyörällä ilman apupyöriä tai ei halua leikkiä leikkejä,
joihin kuuluu vaativien leikkikalujen käsittelyä. (Ayres 2008, 35-36).

Tehokkaasti toimiva saapuvan aistitiedon käsittely aivoissa mahdollistaa lapselle tar-
koituksenmukaisen toiminnan suhteessa ympäristöön. Jos aistitiedon käsittely ja jä-
sentäminen ei ole automaattista ja tarkkaa, lapsella voi ilmetä haasteita jokapäiväi-
sistä toiminnoista suoriutumisessa. Näitä toimintoja voivat esimerkiksi olla pukeutu-
minen, hyppynarulla hyppiminen ja syöminen. Kouluympäristössä lapsen odotetaan
suoriutuvan erilaisista tehtävistä, joissa aistitiedon käsittelyyn liittyvät vaikeudet voi-
vat näkyä helposti. Lapselle voi olla haastavaa hallita saksia leikatessaan paperia tai
säädellä voimankäyttöään piirtäessään tai kirjoittaessa ilman että kynää painetaan
liikaa ja terä katkeaa. Lapselle voi tulla tunne erilaisuudesta suhteessa muihin lapsiin
ja hän saattaa alkaa ajatella kielteisiä ajatuksia itsestään. Kielteiset tunteet ja ajatuk-
set omasta oppimiskyvystä ovat haitallisia lapselle. Jos lapsi itse tiedostaa vaikeudet
ja turhautuu jatkuviin epäonnistumisiin tehtävissä, jotka onnistuvat muilta ikätove-
reilta helposti, saattaa lapsi alkaa vältellä toimimista tai kieltäytyä yrittämisestä. Jos
tästä muodostuu pitkäaikainen käyttäytymismalli, lapsi menettää kehityksensä kan-
nalta tärkeitä kokemuksia, kuten esimerkiksi leikkimisen ikätovereiden kanssa. Ikäto-
vereiden kanssa leikkiminen on tärkeää lapsen pätevyden tunteen rakentamisen,

monien tarpeellisten taitojen kehittymisen sekä sosiaalisten strategioiden kehittymisen kannalta. On todennäköistä, että lapsella, jolla on haasteita aistitiedon käsittelyssä ja jäsentämisessä, tulee olemaan haasteita myöhemmin myös muilla osa-alueilla. (Ayres 2008, 38-39, 41,263, Parham & Mailloux 2015, 259-260, 265).

Aistitiedon käsittelyn haaste voi oireilla lapsella keskittymiskyvyn puutteena, yliaktiivisuutena, käytösongelmina, viivästyneenä puheen ja kielen kehityksenä, motorisen koordinaation vaikeutena ja/tai oppimisvaikeuksina. (Ayres 2008, 94-96). Aistitiedon käsittely ja jäsentäminen vaikuttaa itsesäätelyyn, oman olotilan miellyttävyyteen, motoriseen suunnitteluun ja motorisiin taitoihin, tarkkaavaisuuteen sekä oppimisvalmiuteen (Yack, Sutton & Aquilla 2001, 32.) Lapsen aistitiedon käsittelyn häiriö voi johtaa sisäiseen epäjärjestykseen ja heikkoihin yrityksiin olla vuorovaikutuksessa ympäristössä olevien esineiden ja ihmisten kanssa (Stallings-Sahler 1998).

Aistitiedon käsittely on yhteydessä lapsen keskittymiskykyyn, kykyyn oppia uusia taitoja, olla vuorovaikutuksessa sekä toimia muiden kanssa. Lapsen leikki-taitojen kehitys saa alkunsa sensorisista ja motorisista kokemuksista. Lapsille, joille on haastavaa käsitellä ja jäsentää aistitietoa, on tyypillistä, että he eivät osaa leikkiä, noudattaa leikin sääntöjä tai he rikkovat leluja ja häiritsevät muiden lasten leikkejä. Tämä johtaa usein siihen, että lapsi jää leikkien ulkopuolelle. (Mailloux & Posatery Burke 1997, 112, 115.)

3.5 Aistitiedon käsittelyn teoriaan perustuva toimintaterapia

Jokainen lapsi syntyy ainutlaatuisella kapasiteetilla varustettuna. Synnynnäiset ja yksilölliset ominaisuudet vaikuttavat lapsen kehittymiseen ja oppimiskykyyn. Oppimiskyky on yhteydessä hermoston plastisuuteen, jolla viitataan keskushermoston kykyyn mukautua ja reagoida rakenteellisesti tai toiminnallisesti ympäristöstä tuleviin vaikutteisiin. Oppimisen ajatellaan tapahtuvan helpoiten varhaislapsuudessa, jolloin aivojen plastisuus on korkeimmillaan. (Davis & Polatajko n.d., 147).

Aistitiedon käsittelyn haasteiden kuntoutukseen suositellaan mahdollisimman varhaista, SI-menetelmään perehtyneen ja koulutetun toimintaterapeutin toteuttamaa interventiota. Nuorten lasten aivot ovat hyvin joustavat ja oppimiskykyiset, joten var-

haisella puuttumisella voidaan vaikuttaa aivojen kehitykseen tehokkaasti sekä mahdollistaa lapselle hyvä pohja käsitellä oppimisen ja tunne-elämän pulmia myöhemmällä iällä. (Ayres 2008, 263).

Toimintaterapian prosessi alkaa arvioinnilla. Toimintaterapia pyritään räätälöimään lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaisesti, joten ensin on tärkeää selvittää, millainen haaste on ja millaisesta terapiasta lapsi hyötyy. Toimintaterapeutti voi käyttää arvioinnissa apunaan standardoituja arviointimenetelmiä, kliinistä havainnointia sekä vanhempien ja/tai opettajan haastattelua. Terapian aikana voidaan esimerkiksi auttaa lasta kehittämään sopivia reagoitintapoja aistituntemuksiin tai edistää kehontietoisuutta ja motorisia taitoja. (Ayres 2008, 227, Yack, Sutton & Aquilla 2001, 19-20).

Terapiatila rakennetaan niin, että se houkuttelee lasta toimimaan. Mikäli mahdollista, lapsen annetaan itse valita käytettävä terapiaväline. Aistitiedon käsittelyn menetelmään perustuvan toimintaterapian ydinajatuksena on kehittää lapsen taitojen oppimisvalmiutta tuottamalla ja säätelämällä aistitietoa. (Ayres 2008, 226, 232,240). Lapsi saadaan osallistumaan aktiivisesti ja näkemään vaivaa onnistumisen eteen, kun hän tuntee olonsa mukavaksi ja turvalliseksi, ja tehtävän vaikeustaso on hänelle sopiva. Toimintaterapeutit käyttävät usein leikkiä lapsen sitouttamisessa terapiaan. (Case-Smith, n.d., 16,79). Leikkiminen on lapselle tyypillistä toimintaa. Leikkiä pidetään kehityksen kannalta tärkeänä, sillä sen varjolla lapselle tarjoutuu oppimisen mahdollisuuksia. (Christiansen & Townsend 2010, 24).

4 Toimintaterapia interventiona

Toimintaterapiassa toiminnan ja toiminnallisen aktiivisuuden nähdään olevan yhteydessä yksilön terveyteen ja hyvinvointiin. Toimintaterapian tarkoituksena on mahdollistaa asiakkaalle suoriutuminen hänelle tärkeissä, jokapäiväisissä toiminnoissa. Asiakas voi olla yksittäinen henkilö, ryhmä ihmisiä tai organisaatio. Jos asiakas on yksittäinen henkilö, tähän asiakkuuteen ajatellaan kuuluvan myös ne, jotka merkityksellisesti liittyvät asiakkaan elämään ja voivat auttaa. Esimerkiksi lapsi-asiakkaan kyseessä ollessa vanhemmat tyypillisesti nähdään osana asiakkuutta. (American Occupational Therapy Association 2002, 610, 630).

Yksi toimintaterapiassa käytetyistä viitekehyksistä, Occupational Therapy Intervention Process Model (OTIPM) on Anne Fisherin 2000-luvulla kehittämä asiakaslähtöinen, toimintaterapian prosessia kuvaava ja ohjaava malli. Malli jakaa toimintaterapian prosessin kolmeen osaan: arviointiin ja tavoitteiden asettamiseen, interventioon sekä uudelleen arviointiin. Interventiomallit Fisher (2008, 16) erottelee neljäksi erilliseksi, mutta mahdollisesti toisiaan täydentäväksi kokonaisuudeksi; kompensatioksi, taitojen harjoitteluksi, yksilötekijöiden vahvistamiseksi sekä opettamiseksi ja kouluttamiseksi.

Fisherin mallin mukainen opettamisen ja kouluttamisen interventiomalli käsittää toimintaterapeutin suunnitteleman sekä toteuttaman opetusohjelman kohderyhmälle. Mallin mukainen opetusohjelma voidaan toteuttaa luento-, seminaari- tai workshop-muotoisesti. Opetusohjelma rakennetaan tietyn teeman ympärille ja tässä ryhmämuotoisessa toiminnassa keskustellaan valittuun teemaan liittyvistä arjen toiminnoista ja jokapäiväisestä elämästä. Opetusohjelmaan osallistuvilla on ryhmässä mahdollisuus keskustelemalla käydä läpi erilaisia keinoja ja menetelmiä ja myöhemmin itsenäisesti kokeilla ryhmässä esiteltyjen ja opittujen asioiden soveltamista arkeen ja käytäntöön. (Fisher 2009, 16, 19).

4.1 Ryhmäintervention käyttäminen toimintaterapiassa

Toimintaterapeutit ovat toteuttaneet ryhmämuotoisia interventioita 1920-luvulta lähtien. Ryhmän käyttäminen terapiamuotona on kehittynyt ja muotoutunut vuosien saatossa. Nykyhetkellä ryhmiä käytetään laajasti useilla eri toimintaterapian alueilla. (Schwartzberg, Howe & Barnes 2008, 235, 258).

Ryhmämuotoisen kuntoutusintervention mahdollisina etuina nähdään sosiaalisen tuen kontekstin sekä tuomitsemattoman ilmapiirin tarjoaminen, kommunikoinnin ja itseilmaisun edistäminen sekä kustannustehokas tiedon jakaminen. Lisäksi ryhmämuotoinen toiminta mahdollistaa moninkertaisesti terapeuttisten strategioiden oppimisen ja soveltamisen jakamisen sekä luo ihanteellisen kontekstin ongelmanratkaisuun. (Cole 2012, 70).

Ryhmä tarjoaa luonnollisen ympäristön, jossa on mahdollista saada tukea ja palautetta yksilöllisiin sekä sosiaalisiin tarpeisiin. Ryhmätyön käyttäminen erilaisissa

ympäristöissä on lisääntynyt sitä mukaan kun sen mahdolliset edut ja monipuolisuus ovat saaneet tunnustusta. Ryhmätyöskentely on soviteltavissa laajasti eri konteksteihin. (Schwartzberg, Howe & Barnes 2008, 38-39).

Yksilöohjaukseen verrattuna ryhmäohjauksen etuja ovat taloudellisuus ja ajankäyttöllinen tehokkuus. Ryhmäohjauksen myönteisinä puolina nähdään myös vertaistuen sekä voimaantumisen mahdollisuuden tarjoaminen ryhmän jäsenille. (Vänskä, Laitinen-Väänänen, Kettunen & Mäkelä 2011, 87). Vertaistuen kokemuksen mahdollistavissa ryhmissä jäseniä yhdistää jokin asia. Yhdistävä tekijä voi esimerkiksi samanlainen kokemus, elämäntilanne tai menetys. (Kaukkila & Lehtonen 2008, 18). Keskusteluun perustuvassa ryhmässä jaetaan kokemuksia ja käsitellään niitä yhdessä. Asioiden jakamisen kautta on mahdollista saada perspektiiviä omaan tilanteeseen ja vertaistukea. Lisäksi ryhmässä jaetuista vertaiskokemuksista voi oppia hyödyllisiä toimintamalleja omaan tilanteeseen sovellettavaksi. Luottamuksellisen ja hyväksyvän ilmapiirin kehittyminen on tärkeä osa keskustelemiseen perustuvan ryhmän onnistumista. (Vänskä, Laitinen-Väänänen, Kettunen & Mäkelä 2011, 88).

5 Aistivat- ryhmä

Idea vanhemmille suunnatusta ryhmästä sai alkunsa toimintaterapeutin ja pikkulapsiperhepsykologin perheissä tekemien kotikäyntien perusteella. Perheissä, joissa lapsella on aistitiedon säätelyyn liittyviä haasteita, koetaan tyypillisesti myös lapsen kasvattaminen haastavaksi. Ajatus ryhmämuotoisen intervention toteuttamisesta syntyi, kun samanlaisista haasteista kärsiviä perheitä havaittiin olevan paljon. (Lukkarila 2016).

Aistivat- ryhmä on suunniteltu ja toteutettu moniammatillisena yhteistyönä kahden JYTE:llä työskentelevän aistitiedon käsittelyn menetelmään kouluttautuneen toimintaterapeutin sekä pikkulapsiperhepsykologin toimesta. Aistitiedon käsittelyyn liittyvä teoria, psykoedukatiivisuus, moniammatillisuus, dialogisuus ja reflektio ovat toimineet keskeisinä ryhmän suunnittelua ja ohjausta määrittelevinä periaatteina. (Lukkarila 2016).

Sosiaali- ja terveysalan asiakastyössä moniammatillisuus nähdään toimintamallina, jossa eri asiantuntijoiden tietämyksen yhdistäminen mahdollistuu. Moniammatillisen

yhteistyön tavoitteena on työskennellä asiakaslähtöisesti ja huomioida asiakas kokonaisuutena. (Isoherranen 2005, 14). Dialogisuudella tarkoitetaan vastavuoroista, avointa ja kuuntelevaa keskustelua, jossa mahdollistuu sekä osanottajan oma, henkilökohtainen että koko ryhmän välinen, yhteinen reflektiivisyys. Tiuraniemi (2002) kuvailee reflektiivisyyden olevan omien ja toisen sisäisten tilojen havainnointia, tunnistamista, ilmaisua ja suhtautumistapaa. Reflektiivisyyden avulla voidaan löytää selityksiä omille tunnetiloille ja toiminnalle. (Haarakangas 2008, 28-30, 87-88.) Reflektointia voidaan hyödyntää erilaisissa oppimistilanteissa (Ruohotie 2000, 145). Psykoedukaatiosta puhuttaessa kuvataan tyypillisesti opetuksellista työskentelytapaa. Bergin ja Suomisen mukaan (2002) opetuksellisen luonteen avulla voidaan jakaa tietoa, muokata käyttäytymistä ja asenteita sekä opettaa selviytymiskeinoja. (Berg n.d., 151).

Ryhmän tavoitteena on ollut jakaa tietoa aistitiedon käsittelyn haasteista, esitellä keinoja ja toiminnallisia strategioita arkeen sekä antaa vahvistusta vanhemmuuteen. Ryhmien kokoamisessa on huomioitu perheiden erilaiset tarpeet tarjoamalla sekä aistimushakuisten ja aistiyliherkkien lasten vanhemmille omat, erilliset ryhmänsä. (Lukkarila 2016).

Aistivat- ryhmä on toiminut suljettuna ryhmänä, ja jokainen ryhmä on kokoontunut yhteensä 5 kertaa. Ryhmien jäsenmäärä on vaihdellut 4-8 vanhemman välillä. Ensimmäisellä ja toisella kokoontumiskerralla toimintaterapeutit ovat kertoneet aistisäätelystä ja sen häiriöistä. Kolmannella kokoontumiskerralla psykologi on kertonut haastavan lapsen kasvattamisesta. Neljännellä kerralla toimintaterapeutit ovat esitelleet välineitä sekä erilaisia menetelmiä. Viimeisellä kokoontumiskerralla on varattu aikaa avoimilla kysymyksillä ja tarvittaessa käytetty apuna tilanneanalyysiä. Lisäksi kaikkiin ryhmäkertoihin on kuulunut avointa keskustelua ja asioiden jakamista. (Nieminen 2016).

6 Opinnäytetyön tavoite ja tarkoitus

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa Aistivat- ryhmään osallistuneiden vanhempien kokemuksia ryhmän hyödyllisyydestä. Opinnäytetyössä tutkin ryhmän oh-

jaajien keräämän palauteaineiston avulla vuosina 2013 – 2015 ryhmään osallistuneiden vanhempien kokemuksia. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tietoa tulevien ryhmien suunnittelua ja toteutusta varten.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset olivat: 1) Kokivatko Aistivat- ryhmään osallistuneet vanhemmat ryhmän hyödyllisenä? Jos kokivat, niin millaista hyötyä vanhemmat kokivat saaneensa ryhmään osallistumisesta? 2) Kuinka hyödyllisinä ryhmään osallistuneet kokivat ryhmässä jaetun tiedon ja harjoitukset? 3) Soveltuivat ryhmässä käsitellyt menetelmät käytettäväksi osallistuneiden arkeen?

7 Opinnäytetyön menetelmä

Monimenetelmällisessä (mixed method) opinnäytetyössä käytettiin aineiston analysoinnissa sekä määrällistä eli kvantitatiivista että laadullista eli kvalitatiivista lähestymistapaa. Analyysin pääpaino on määrällisessä menetelmässä, jota laadullisesti saatu tieto täydentää. (Laadullinen tutkimus 2015).

8 Aineiston kuvaus

Opinnäytetyön aineisto koostui ryhmän ohjaajien vuosina 2013 – 2015 keräämästä kirjallisesta palauteaineistosta. Palaute on kerätty kaksisivuisten kyselylomakkeiden avulla (liite 2) yhteensä 52 ryhmään osallistuneelta vanhemmalta. Kyselylomakkeissa ei ole kysytty vastaajien nimeä tai muuta sellaista tietoa, joka voisi mahdollistaa yksittäisen vastaajan tunnistamisen. Lupa aineiston käyttämiseen opinnäytetyössä haettiin ja saatiin Jyväskylän kaupungin yhteyshenkilöltä (liite 1).

Vuosi 2013	11 vastaajaa
Vuosi 2014	24 vastaajaa
Vuosi 2015	17 vastaajaa

Kuvio 1. Vastaajien lukumäärän (n=52) vuosijakauma.

Ryhmää ohjanneiden henkilöiden laatiman kyselylomakkeen runko voidaan jakaa kolmeen osaan: vastaajan taustietoihin, asteikolla 1-5 arvioitaviin väittämiin ja avoimiin kysymyksiin.

Taustatietoihin kuului vastaajan sukupuoli, ikäryhmä sekä sen lapsen ikä ja sukupuoli, jonka asioiden tiimoilta vastaaja oli ryhmään osallistunut. Väittämäkohdissa vastaajia pyydettiin valitsemaan valmiista vaihtoehtoista asteikolla 1-5 omaa kokemusta/mielipidettä kuvaava vaihtoehto. Vastausvaihtoehto 1 on kuvannut vastaajan olevan samaa mieltä väittämän kanssa ja vastausvaihtoehto 5 edustanut väittämän kanssa täysin eroavaa mielipidettä. Muiden vastausvaihtoehtojen merkitystä ei kyselylomakkeissa ole tarkemmin määritelty.

Ryhmän toimintaa ja ryhmässä käytettyjä menetelmiä on kehitetty ja muokattu sinä aikana, kun aineistoa on kerätty. Käytettyjen menetelmien ryhmäkohtainen vaihtelu näkyy kyselomakkeissa esiintyvänä eroavaisuuksina väittämäkohdissa, joissa kysytään kuinka hyödyllisinä vastaajat ovat ryhmässä käytetyt eri menetelmät kokeneet.

Kyselylomakkeiden viimeisessä osiossa vastaajia pyydettiin vastaamaan avoimiin kysymyksiin. Vuonna 2013 toimineilta ryhmiltä, vuoden 2014 ensimmäiseltä ryhmältä kysyttiin kahta avointa kysymystä ja myöhemmiltä ryhmiltä palautetta kerättiin kolmella avoimella kysymyksellä. Avoimeen kysymykseen ”Kun ajattelet ryhmäprosessia kokonaisuutena, mistä oli eniten apua?” vastasi 51 vastaajaa (n=52). ”Tähän voit kertoa vapaasti palautetta ryhmän vetäjille:”- kohtaan vastauksia saatiin 43 vastaajalta (=52). Kolmas avoin kysymys, ”Miten ryhmässä opitut asiat muuttivat arkesanne, näkyivät (tai tulevat jatkossa näkymään) arjessanne?” kysyttiin loppuvuodesta 2014 ja vuonna 2015 kokoontuneisiin ryhmiin osallistuneilta ja kysymykseen vastasi 30 vastaajaa (n=30).

Kaiken kaikkiaan vastaajat vastasivat aktiivisesti kyselylomakkeen osioihin. Aineisto sisälsi hyvin vähän tyhjäksi jätettyjä vastauskohtia. Ryhmää ohjanneilta henkilöiltä saamani tiedon mukaan kaikki vuosina 2013 -2015 ryhmään osallistuneet vanhemmat vastasivat kyselyyn, joten aineistoa voidaan pitää kattavana. Suurin osa vastauksista oli merkitty ja kirjoitettu selkeällä ja helposti tulkittavalla käsialalla. Vain muutamissa tapauksissa vastaus jouduttiin jättämään tutkimuksen ulkopuolelle epäselvän vastausvalinnan tai käsialan vuoksi. Koska tapaukset ovat yksittäisiä ja koskeneet vain tiettyä kysymystä tai väittämäkohtaa, kokonaisaineiston (=52) määrään verrattuna hylätyt vastaukset eivät vaikuttane tutkimuksen tulosten luotettavuuteen.

Kyselylomakkeen Ryhmästä saatu tieto ja harjoitukset- kohdan väittämät (2 kpl) jouduttiin rajaamaan analyysissä pois. Rajaus tehtiin, koska ei voida tietää, ovatko vastaajat vastanneet väittämiin ryhmästä saadun tiedon vai harjoitusten perusteella.

9 Aineiston analysointi

Vastaajien taustatiedot ja väittämäkohtien vastaukset analysoitiin määrällistä menetelmää käyttäen. Tietojen käsittelyssä käytettiin apuna Excel- taulukkolaskenta- ohjelmaa. Vastaajien taustatiedot kuvattiin prosentteina taulukkomuodossa. Väittämäkohtien vastaukset esitettiin tilastollisina kaavioina. Määrälliselle tutkimukselle on tyypillistä aineiston muuttaminen tilastollisesti käsiteltävään muotoon ja tulosten kuvaaminen prosenttitaulukoiden avulla. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 136).

Tyypillisesti väittämiin perustuvissa kyselyissä voidaan käyttää Likertin asteikkoa kuvaamaan vastauksia. Likert- asteikon vastausvaihtoehdot ovat ”täysin samaa mieltä”, ”jokseenkin samaa mieltä”, ”jokseenkin eri mieltä” ja ”täysin eri mieltä”. Lisäksi vastausvaihtoehdoissa voi olla vaihtoehto ”en osaa sanoa” tai ”ei samaa eikä eri mieltä”. (Mittaaminen: Muuttujien ominaisuudet 2007).

Vaikka lomake ei väittämäkohdissa anna valmista merkitystä vaihtoehdoille 2, 3 ja 4, asteikkoa tutkimalla voidaan päätellä vaihtoehto 2 kuvaa vastaajan olevan väittämän kanssa enemmän samaa kuin eri mieltä ja vaihtoehto 4 kuvaa vastaajan olevan enemmän eri mieltä kuin samaa mieltä väittämän kanssa. Voidaan siis tulkita, että valitsemalla vaihtoehdon 1 tai 2 vastaaja on ilmaissut olevansa täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa ja vaihtoehdon 4 tai 5 valinneet vastaajat ovat ilmaisseet olevansa täysin tai jokseenkin eri mieltä väittämän kanssa. Samaa logiikkaa käyttämällä voidaan ajatella, että vaihtoehdon 3 valinneet vastaajat ovat jo valinnallaan halunneet ilmaista ”en osaa sanoa” tai ”ei samaa eikä eri mieltä”. Kyselymuotoisen aineistokeruun mahdollisena haasteena nähdään vastaajien näkökulmasta sopivien vastausvaihtoehtojen määrittäminen. Väärinymmärrysten mahdollisuus on olemassa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 190). Sen perusteella, miten aktiivisesti vastaajat ovat väittämäkohtiin vastanneet ja miten yleisesti tunnettu käytetty asteikotyyppi on, voidaan olettaa, että vastaajat ovat ymmärtäneet asteikon eri vaihtoehtojen merkityksen ilman niiden erillistä määrittelyä.

Avoimien kysymysten analysoinnissa hyödynnettiin laadullisiin menetelmiin lukeutuvaa aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Eskolan (2001, 2007) mukaan aineistolähtöinen analyysi soveltuu työväliseksi, kun tavoitteena on muodostaa aineistosta teoreettinen kokonaiskuva. Aineistolähtöisessä analyysissä tutkimuksen kannalta tarkoituksenmukaiset analysoitavat yksiköt eivät ole etukäteen määriteltyjä, vaan ne poimitaan aineistosta. Kun halutaan korostaa aineistolähtöisessä analyysissä tapahtuvaa loogista päättelyä, voidaan puhua induktiivisesta analysoimisesta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95-96).

Milesin ja Hubermannin (1994) mukaan induktiivinen aineisto voidaan käsitellä kolmessa osassa. Ensimmäinen vaihe on aineiston redusointi (pelkistäminen), toinen vaihe klusterointi (ryhmittely) ja kolmatta vaihetta kutsutaan abstrahoinniksi (teoreettisten käsitteiden luominen). (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108).

Ensimmäisessä vaiheessa aineisto pelkistetään karsimalla tutkimuksen näkökulmasta epäolennaiset asiat pois. Tämä tarkoittaa tiedon tiivistämistä tai osiin jakamista. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 109).

Analysointi aloitettiin kirjoittamalla vastaukset puhtaaksi kysymyskohtaisesti. Toistuvan lukemisen jälkeen tiivistettiin niitä ilmauksia, joiden kohdalla tiivistäminen oli tarpeellista. Suurin osa vastauksista oli jo alkuperäismuodossaan tiiviitä. Esimerkiksi lyhyitä ja selkeää merkitystä kuvaavia vastauksia kuten ”vertaistuki”, ei ollut tarpeen tiivistää tai luokitella tarkemmin. Alkuperäiseltä muodoltaan edellä mainitun esimerkin tavoin tiiviit vastaukset siirsin suoraan sopiviin pääluokkiin.

Alla (taulukko 2) on esimerkki vastauksesta, jonka sisällön määrän laajuus edellytti tiivistämistä. Esimerkissä on suora lainaus erään vanhemman vastauksesta avoimeen kysymykseen ”Kun ajattelet ryhmäprosessia kokonaisuutena, mistä oli eniten apua?” Vastauksesta nousee esiin kaksi vastaajan hyödylliseksi kokemaa asiaa.

Alkuperäinen ilmaus	Tiivistetty ilmaus
”Ohjaajien osaaminen ja perehtyminen oli innostavaa. Muiden huoltajien tarinat olivat lohduttavia, koska samanlai-	Ohjaajien osaamisesta ja perehtymisestä. Muiden huoltajien tarinoista.

sia/-kaltaisia tilanteita oli sattunut muillekin.”	
--	--

Kuvio 2. Esimerkki ilmauksen tiivistämisestä.

Tiivistämisen jälkeen samaa asiaa kuvaavat ilmaukset ryhmiteltiin ja yhdisteltiin ne luokittain. Alla olevassa esimerkissä näkyy edellä esitellyn (kuvio x) ilmauksen ryhmitely.

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Ohjaajien osaamisesta ja perehtymisestä	Ohjaajien asiantuntemus	Asiantuntijatiedon saaminen
Muiden huoltajien tarinoista	Muiden kokemukset	Vertaistuen saaminen

Kuvio 3. Esimerkki tiivistettyjen ilmausten luokittelusta.

10 Tutkimustulokset

Seuraavissa alaluvuissa käydään läpi kyselyn tulokset. Ensimmäiseksi raportoidaan vastaajien taustatiedot.

10.1 Vastaajien taustatiedot

Kyselylomakkeeseen vastanneista vanhemmista suurin osa oli naisia. Naisvastaajien yhteen laskettu lukumäärä oli 43 (83 %) ja miesvastaajien 9 (17 %) (n=52). Vuonna 2013 kokoontuneiden ryhmien jäsenistä naisia oli 10 (90 %) ja miehiä 1 (10 %) (n=11). Vuoden 2014 aikana toimi yhteensä neljä ryhmää. Vuoden 2014 ryhmiin osallistuneista 20 oli (83 %) naisia ja 4 (17 %) miehiä (n=24). Vuoden 2015 aikana toimineisiin ryhmiin osallistui 13 (76 %) naista ja 4 (24 %) miestä (n=17). Vastaajien sukupuolijakauma on esitetty alla olevassa taulukossa.

Nainen	83 %
Mies	17 %

Kuvio 4. Vastaajien sukupuolijakauma % (n=52).

Vastaajia on pyydetty ilmaisemaan ikänsä valitsemalla valmiiksi annetuista vaihtoehdoista oikea ikäryhmä. Vastaushetkellä 10 vanhempaa on ilmoittanut iäkseen 18-30 vuotta, 35 vanhempaa 31-40 vuotta, 4 vanhempaa 41-50- vuottaja 3 vanhempaa on

valinnut vaihtoehdon, joka kuvaa yli 50 vuoden ikää. Suurin osa vastaajista (67 %) on ollut 31-40- vuotiaita ja toiseksi eniten vastaajia on ollut 18-30 vuotiaissa (19 %). 41-50- vuotiaita vastaajia on ollut 8 % ja yli 50- vuotiaita 6 %. Vastaajien ikäjakauma on esitetty seuraavassa taulukossa.

18-30 vuotta	19 %
31-40 vuotta	67 %
41-50 vuotta	8 %
yli 50 vuotta	6 %

Kuvio 5. Vastaajien ikäjakauma % (n=52).

Kyselylomakkeeseen vastanneita vanhempia on pyydetty kertomaan sen lapsen ikä ja sukupuoli, jonka aistisäättelyn haasteiden merkeissä he ovat ryhmään osallistuneet. Lapsista 42 (82 %) on ollut poikia ja tyttöjä 9 (18 %).

Tyttö	18 %
Poika	82 %

Kuvio 6. Ryhmään osallistuneiden vanhempien lasten sukupuolijakauma % (n=51*).

* Kaksi vastaajaa on jättänyt kyselylomakkeessa lapsen sukupuolen määrittelemättä ja yksi vastaaja ilmoittanut kahden lapsen tiedot.

Lapset, joiden takia vastaajat kertovat osallistuneensa ryhmään, ovat olleet vastaus- hetkellä iältään 3-6 vuotiaita. Lasten iän keskiarvo oli 5 vuotta. Suurin osa lapsista on ollut 6- vuotiaita (38 %) ja toiseksi eniten on ollut 5- vuotiaita (32 %). 4- vuotiaita on ollut 23 % ja 3- vuotiaat lapset ovat muodostaneet pienimmän ryhmän (7 %).

3- vuotiaita	7 %
4- vuotiaita	23 %
5- vuotiaita	32 %
6- vuotiaita	38 %

Kuvio 7. Lapsen ikä, jonka aistisäättelyyn liittyvien haasteiden merkeissä vanhempi on ryhmään osallistunut %. (n=53*).

* Yksi vastaaja on ilmoittanut kyselylomakkeessa osallistuneensa kahden lapsen asioiden merkeissä, ja molemmat lapset on huomioitu keskiarvon laskemisessa.

10.2 Väittämien tulokset

Seuraavissa alaluvuissa käydään läpi väittämäkohtien vastaukset. Ensin käsitellään ryhmän toteutukseen liittyvät väittämät käytännön järjestelyistä eli ryhmän keston

ja ryhmäkertojen määrään liittyvistä asioista, vetäjistä ja ryhmässä käytetyistä menetelmistä. Ryhmän toteutukseen liittyvien asioiden jälkeen käydään läpi vastaukset, jotka koskevat ryhmästä saatua aistisäätelyyn liittyvää tietoa. Viimeisenä avataan vastauksia ryhmässä olemisesta.

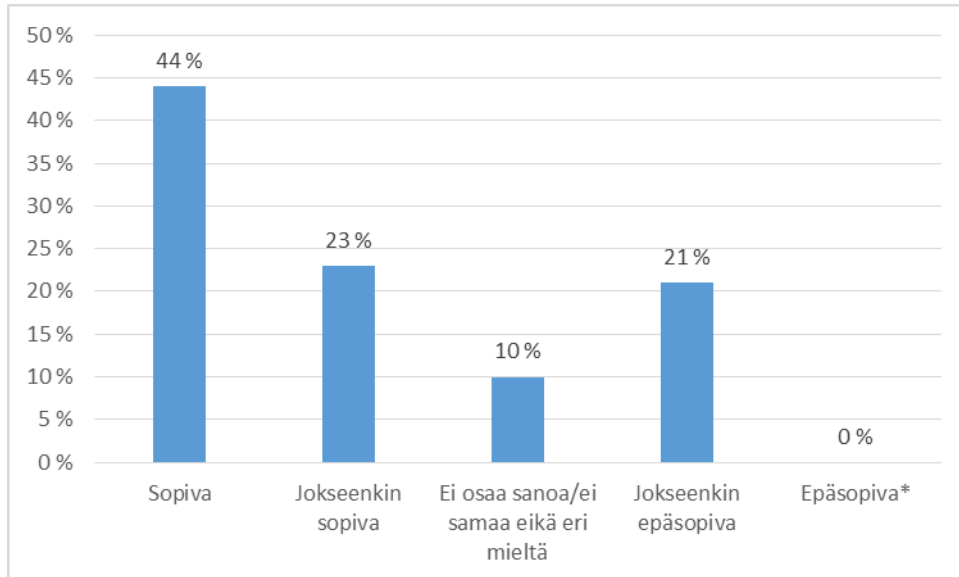
10.3 Ryhmän toteutus

Ensimmäiset väittämät koskevat käytännön järjestelyjä (n=52). Kysyttäessä mielipidettä ryhmän keston sopivuudesta (1,5 h), 23 vastajaa on kokenut ryhmäkerran keston sopivana, 12 vastaajaa on pitänyt sitä osittain sopivana, 5 vastaajaa on valinnut keskimmäisen vaihtoehdon ja 11 vastaajaa on ollut ryhmäkerran keston osittain tyytymätön. Kukaan vastaajista ei ilmaissut tämän väittämän kohdalla olevansa täysin tyytymätön. Kun sekä vaihtoehdon 1 ja 2 valitseminen tulkitaan samaa mieltä oleminen ilmaisemiseksi, on yhteensä 67 % vastaajista pitänyt ryhmäkerran kestoa sopivana.

1 vastaaja oli valinnut tämän väittämän kohdalla 2 vastausvaihtoehtoa, ja vastaus jää epäselvyyden vuoksi tämän tuloksen ulkopuolella. Keskimmäisen vaihtoehdon 3 valinneita vastaajia oli 5. Vuoden 2013 lomakkeissa vastaajia (n=11) on pyydetty myös ympyröimään tämän väittämän kohdalla liian lyhyt/pitkä vaihtoehdoista toinen. 2 vastaajaa on ympyröinyt vaihtoehdon ”liian lyhyt”, loput ovat jättäneet vastaamatta.

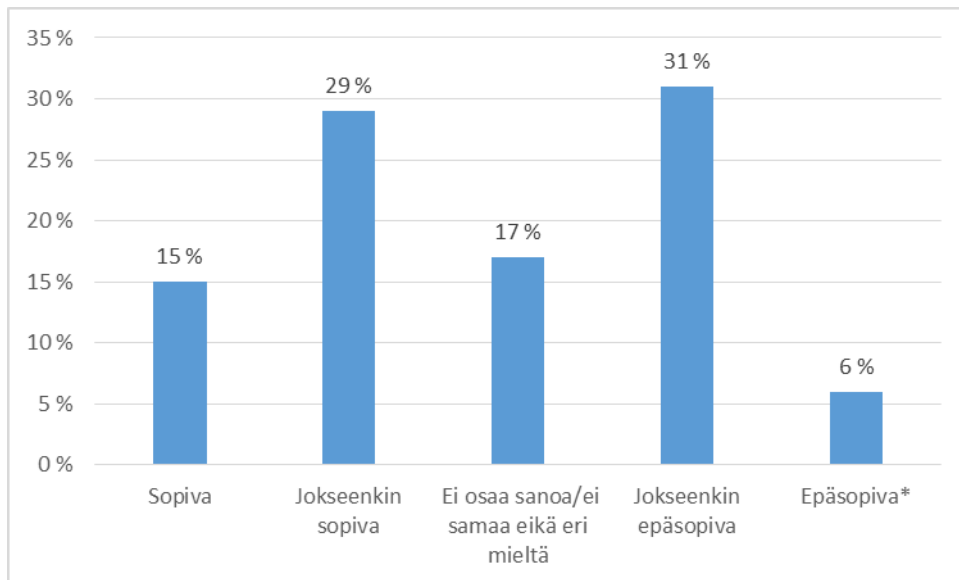
Toisessa käytännön järjestelyjä koskevassa väittämässä vastaajilta on pyydetty mielipidettä ryhmäkertojen määrän sopivuudesta. 8 vastaajaa on pitänyt ryhmäkertojen määrää sopivana, 15 vastaajaa on pitänyt määrää osittain sopivana, 16 vastaajaa on ollut ryhmäkertojen määrään osittain tyytymätön ja 3 vastaajaa ollut täysin tyytymätön. Tämän väittämän kohdalla vastaajien mielipiteet ryhmäkertojen määrän sopivuudesta ovat jakaantuneet suhteellisen tasaisesti sekä samaa mieltä (44 %) että eri mieltä oleviin (37 %).

1 vastaaja ei vastannut tähän väittämään mitään ja 9 vastaajaa on valinnut vaihtoehdon ”en osaa sanoa”/ ”ei samaa eikä eri mieltä”. Vuoden 2013 vastaajista on (n=11) 4 vastaajaa on ympyröinyt ”liian vähäinen”- vaihtoehdon.

Kuvio 8. Ryhmäkerran keston (1,5 h) sopivuus % (n=52). Vastauksia 51/52.

*Osassa kyselylomakkeita käytetty vastausvaihtoehdon 5 kohdalla määrittelyä "liian lyhyt/liian pitkä", osassa "liian lyhyt". Tässä taulukossa siitä vaihtoehdosta käytetään termiä "epäsopiva".

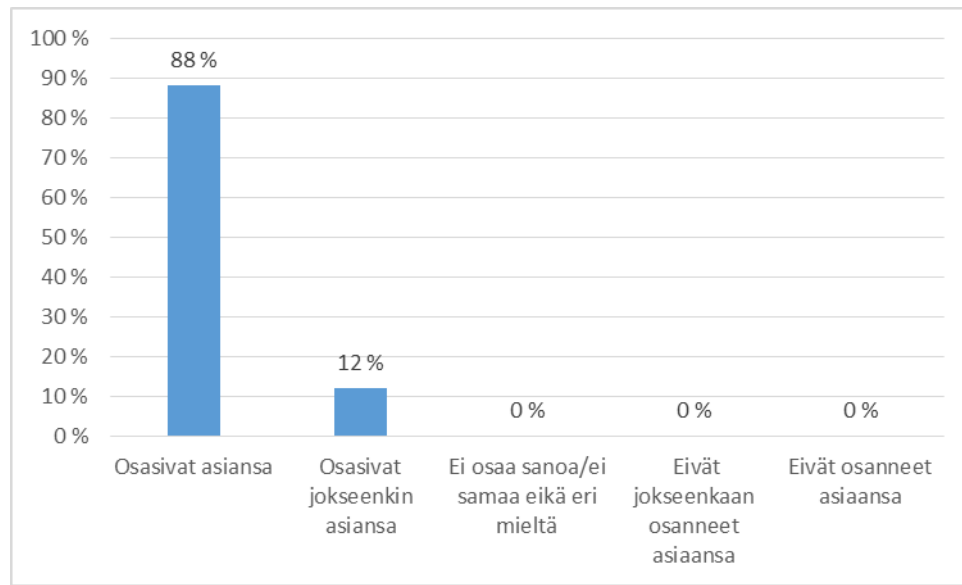
Kuvio 9. Ryhmäkertojen määrän (5 krt) sopivuus % (n=52). Vastauksia 51/52.

*Eri ryhmillä käytetyissä kyselylomakkeissa tässä väittämän vastausvaihtoehto 5 kohdalla eri merkityksiä: "liian vähäinen"/"liian vähäinen, liikaa". Tässä kuviossa vaihtoehdosta käytetään termiä "epäsopiva".

10.4 Ryhmän vetäjät

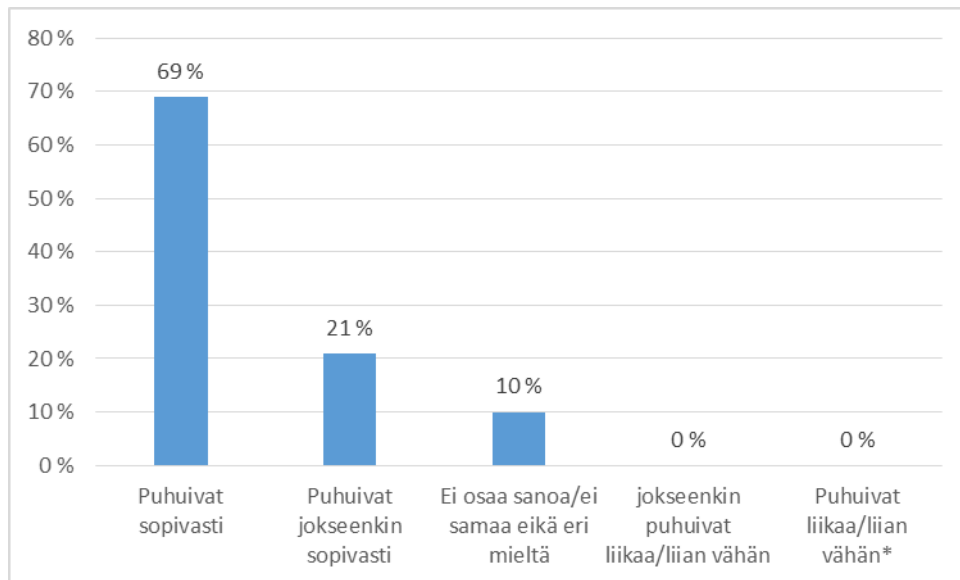
Ryhmän vetäjiin liittyviä väittämiä esitettiin kolme kappaletta (n=52). Vastaajia pyydettiin arvioimaan valmiiden vastausvaihtoehtojen avulla kuinka hyvin ryhmän vetäjät osasivat asiansa, puhuivatko he sopivasti sekä kuuntelivatko ja kyselivätkö he vanhemmilta.

Kysyttäessä osasivatko ryhmän vetäjät asiansa, kysymykseen vastanneet ovat yksimielisesti valinneet väittämää kohden myönteistä mielipidettä kuvaavien kahden vaihtoehdon välillä. Täysin väittämän ”Ryhmän vetäjät osasivat asiansa” kanssa samaa mieltä olevia oli suurin osa vastaajista, yhteensä 46 vastaajaa (88 %) ja loput 6 vastaajaa (12 %) valitsi asteikolta vaihtoehdon, joka myöskin kuvaa vastaajan olevan jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa.

Kuvio 10. Osasivatko ryhmän vetäjät asiansa? % (n=52). Vastauksia 52/52.

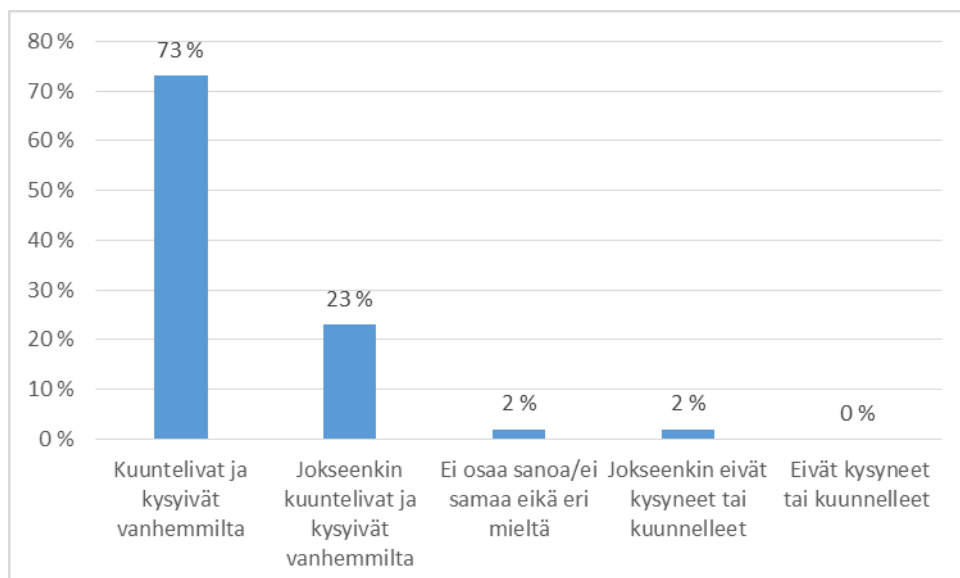
Kysyttäessä puhuivatko ryhmän vetäjät sopivasti, 36 vastaajaa (69 %) vastasi vetäjien puhuneen sopivasti ja 11 vastaajaa (21 %) vastasi vetäjien puhuneen jokseenkin sopivasti. Kun väittämän suhteen samaa mieltä ilmaisevien vaihtoehdon valinneiden määrä lasketaan yhteen, saadaan tulokseksi 47 vastaajaa (90 %). 5 vastaajaa (10 %) valitsi vaihtoehdon ”ei osaa sanoa/ei samaa eikä eri mieltä”.

Kuvio 11. Puhuivatko ryhmän vetäjät sopivasti? % (n=52). Vastauksia 52/52.

*Osassa lomakkeissa vastausvaihtoehdon 5 määritelmä "puhuivat liikaa", osassa "puhuivat liikaa/liian vähän". Tässä kuviossa käytetty "puhuivat liikaa/liian vähän".

Väittämään "Ryhmän vetäjät kuuntelivat ja kyselivät vanhemmilta" on 38 vastaajaa (73 %) vastannut vetäjien kuunnelleen ja kyselleen vanhemmilta. 12 vastaajaa (23 %) valitsi vastausvaihtoehdon, joka kuvaa vetäjien jokseenkin kuunnelleen ja kyselleen vanhemmilta. Tämän väittämän kohdalla väittämän suhteen myönteisen vastausvaihtoehdon valinneita oli yhteensä 50 henkilöä (96 %). 1 vastaaja (2 %) vastasi "en osaa sanoa/ei samaa eikä eri mieltä" ja 1 vastaaja (2 %) valitsi vaihtoehdon, joka kuvaa vastaajan olleen jokseenkin eri mieltä väittämän suhteen.

Kuvio 12. Kuuntelivatko ja kyselivätkö ryhmän vetäjät vanhemmilta? % (n=52). Vastauksia 52/52.

10.5 Ryhmässä käytetyt menetelmät

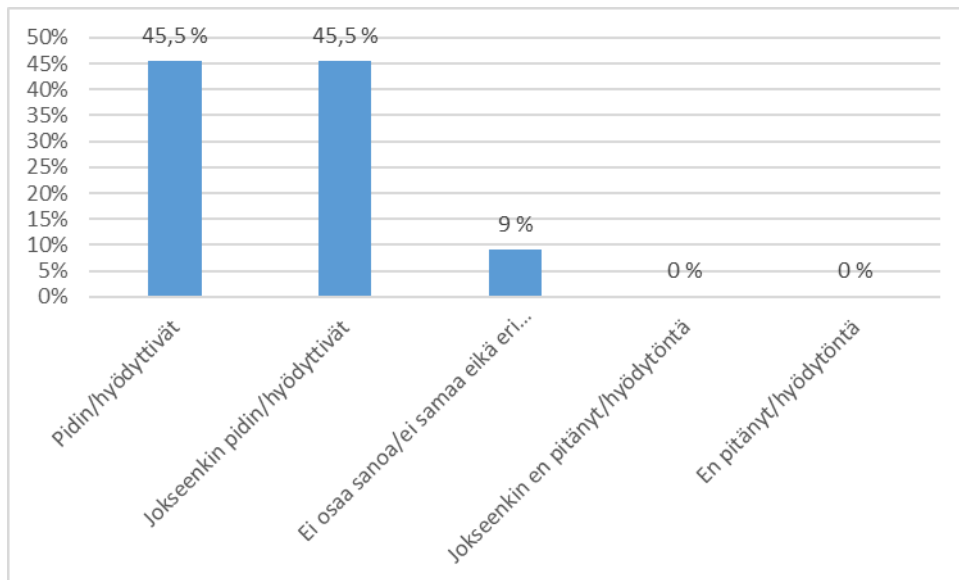
Vastaajille esitettiin väittämiä ryhmässä käytetyistä menetelmistä. Valmiiksi annetun asteikon vastausvaihtoehto 1 oli määritelty ”pidin/hyödyttivät” ja vaihtoehto 5 ”en pitänyt/hyödyttöntä”. Vastaajille annettiin myös mahdollisuus mainita vapaasti jokin muu menetelmä kohdassa ”Muu, mikä?”.

Ryhmän toiminnan kehittymisen myötä myös käytetyt menetelmät ovat hieman vaihdelleet eri ryhmien välillä. Tämän vuoksi eri menetelmiä koskevien väittämien vastausmäärät vaihtelevat. Raportoinnin selkeyden takaamiseksi menetelmiä koskevien väittämien tulokset käydään seuraavissa taulukoissa läpi vuositasoisesti vuodesta 2013 alkaen. Ryhmissä käytettyjä menetelmiä olivat fläppi, PowerPoint, kuvakortit, välineiden esittely, ohjaajien loppuporina, tilanneanalyysi, kotitehtävät ja kalvot.

10.5.1 Vuonna 2013 kokoontuneissa ryhmissä käytettyjen menetelmien hyödyllisyys

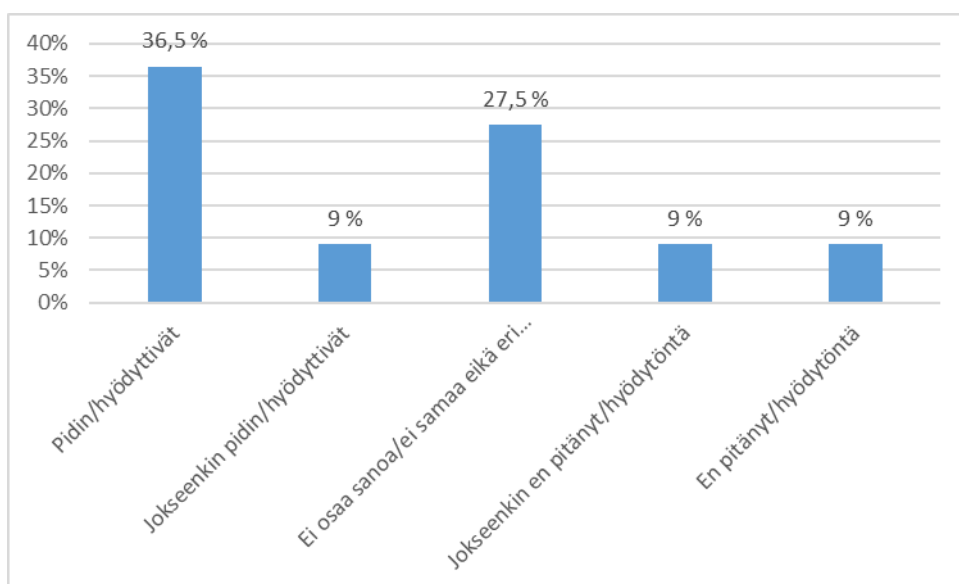
Vuonna 2013 toimi kaksi ryhmää (n=11). Molemmissa ryhmissä on käytetty menetelminä PowerPointia, kuvakortteja, välineiden esittelyä ja vetäjien loppuporinaa. Vuoden 2013 ryhmässä a (n=5) on käytetty lisäksi fläppiä ja ryhmässä b (n=6) tilanneanalyysiä.

Vuonna 2013 ryhmään osallistuneista vanhemmista (n=11) 5 vastaajaa (45,5 %) vastasi pitäneensä/ kokeneensa PowerPointin hyödyllisenä menetelmänä. 5 vastaajaa (45,5 %) vastasi kokeensa PowerPointin jokseenkin myönteisesti. 1 vastaaja (9 %) ei osannut sanoa tai ei ollut samaa eikä eri mieltä väittämän kanssa. Kukaan vastaajista ei valinnut vaihtoehtoa, joka olisi kuvannut kielteistä suhtautumista PowerPointin käyttöön.

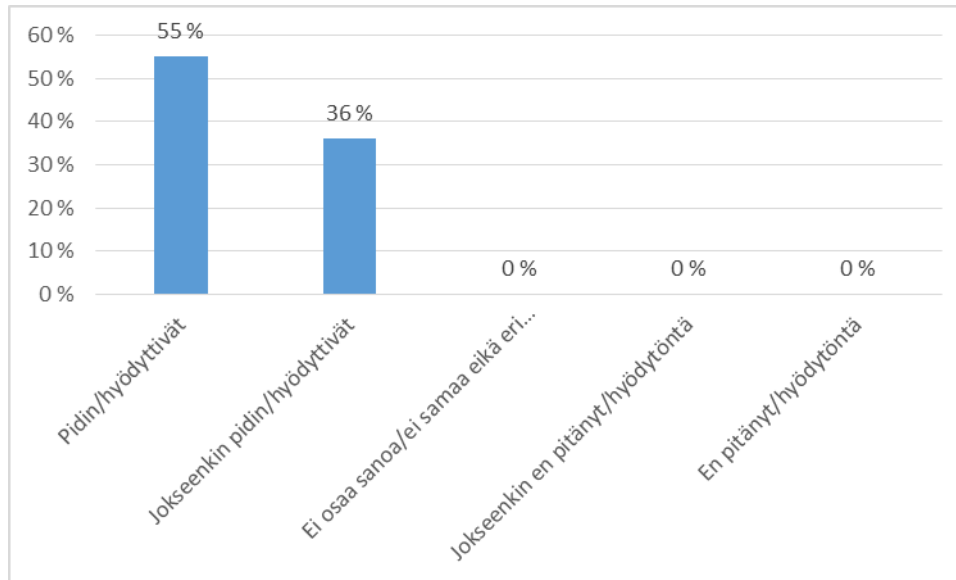
Kuvio 13. PowerPoint- materiaalien hyödyllisyys % (n=11). Vastauksia 11/11.

Kuvakorttien käytön hyödyllisyydestä kysyttäessä vastauksissa oli hajontaa kaikkien vastausvaihtoehtojen välillä. Puolet vastaajista koki kuvakortit jokseenkin hyödyllisinä. 4 vastaajaa (~36,5 %) on pitänyt/kokenut kuvakorttien käytön hyödyllisenä ja 1 vastaaja (9 %) jokseenkin hyödyllisenä. Toinen puoli vastaajista eivät osanneet sanoa tai pitivät kuvakorttien käyttöä hyödyttömänä. 3 vastaajaa (~27,5 %) valitsi vaihtoehdon jonka oletetaan ilmaisevan ”en osaa sanoa/ei samaa eikä eri mieltä”. 1 vastaajista (9 %) vastasi ettei jokseenkin pitänyt/kokenut kuvakorttien käyttämistä hyödyllisenä ja 1 vastaaja (9 %) vastasi ettei pitänyt kuvakorttien käytöstä /koki menetelmän hyödyttömänä.

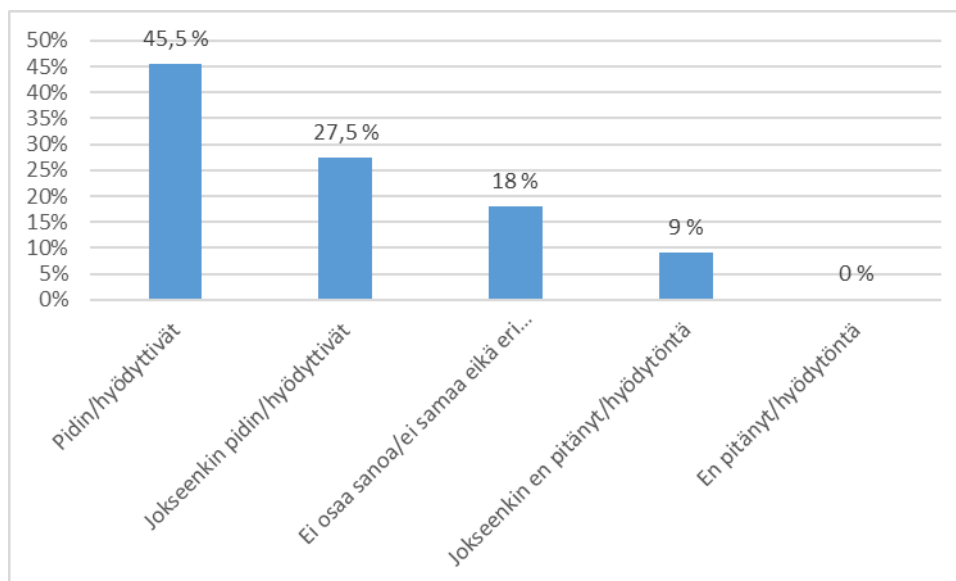
Kuvio 14. Kuvakorttien hyödyllisyys % (n=11). Vastauksia 10/11.

Kysyttäessä välineiden esittelyn hyödyllisyydestä, kaikki vastaajat vastasivat pitä-neensä välineiden esittelystä ja kokeneensa sen hyödyllisenä menetelmänä. 6 vastaa-jaa (55 %) vastasi pitäneensä/kokeneensa välineiden esittelyä hyödyttävänä ja 4 vas-taajaa (36 %) vastasi olleensa väittämän kanssa jokseenkin samaa mieltä. 1 vastaaja jätti vastaamatta väittämään.

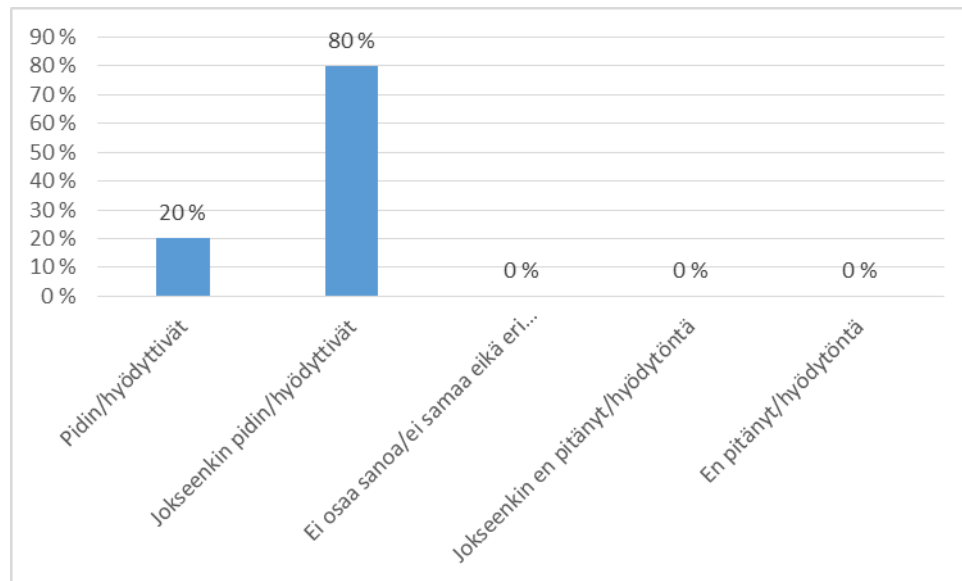
Kuvio 15. Välineiden esittelyn hyödyllisyys % (n=11). Vastauksia 10/11.

Vetäjien loppuporinan koki 5 vastaajaa (45,5 %) myönteisenä. 3 vastaajaa (~27,5 %) vastasi kokeensa vetäjien loppuporinan jokseenkin myönteisenä ja 2 vastaajaa (18 %) vastasi "ettei osaa sanoa/ei samaa eikä eri mieltä". 1 vastaaja (9 %) vastasi koke-neensa vetäjien loppuporinan jokseenkin hyödyttömänä.

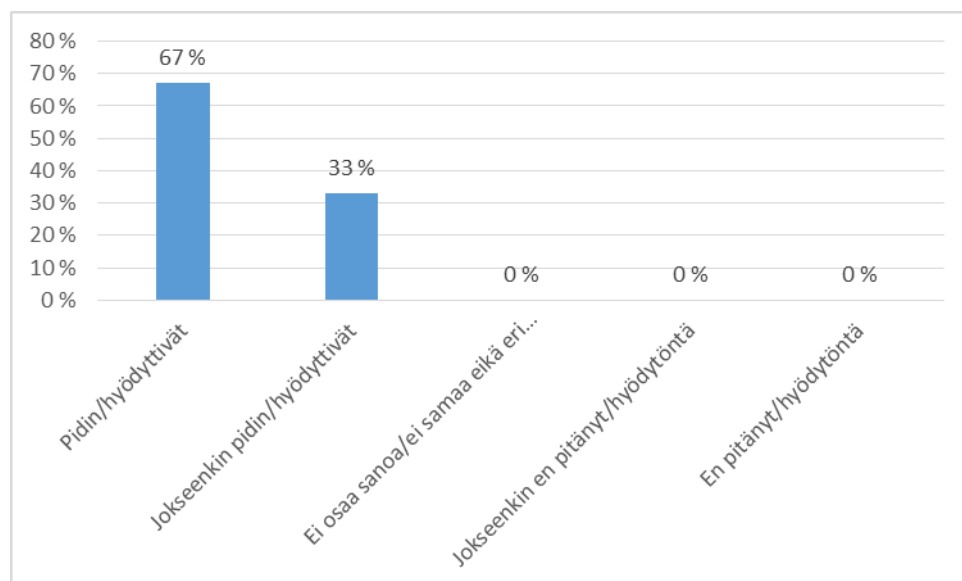
Kuvio 16. Vetäjien loppuporinan hyödyllisyys % (n=11). Vastauksia 11/11.

Vuoden 2013 ryhmässä a käytettiin fläppiä (n=5). 1 vastaaja (20 %) vastasi pitäneensä fläpin käytöstä ja kokeneensa sen hyödyllisenä. Loput 4 (80 %) vastajaa vastasivat jokseenkin pitäneensä fläpin käytöstä ja jokseenkin kokeneensa sen hyödyllisenä.

Kuvio 17. Fläpin hyödyllisyys % (n=5). Vastauksia 5/5.

Ryhmässä b (n=6) käytettiin tilanneanalyysiä. Kaikki vastaajat valitsivat vaihtoehdon, joka kuvaa myönteistä mielipidettä tilanneanalyysin käytöstä ryhmässä. 4 vastaajaa (67 %) vastasi pitäneensä tilanneanalyysistä ja kokeensa sen hyödyllisenä. Loput 2 vastaajaa (33 %) vastasi pitäneensä jokseenkin tilanneanalyysin käytöstä ja kokeensa sen jokseenkin hyödyllisenä.

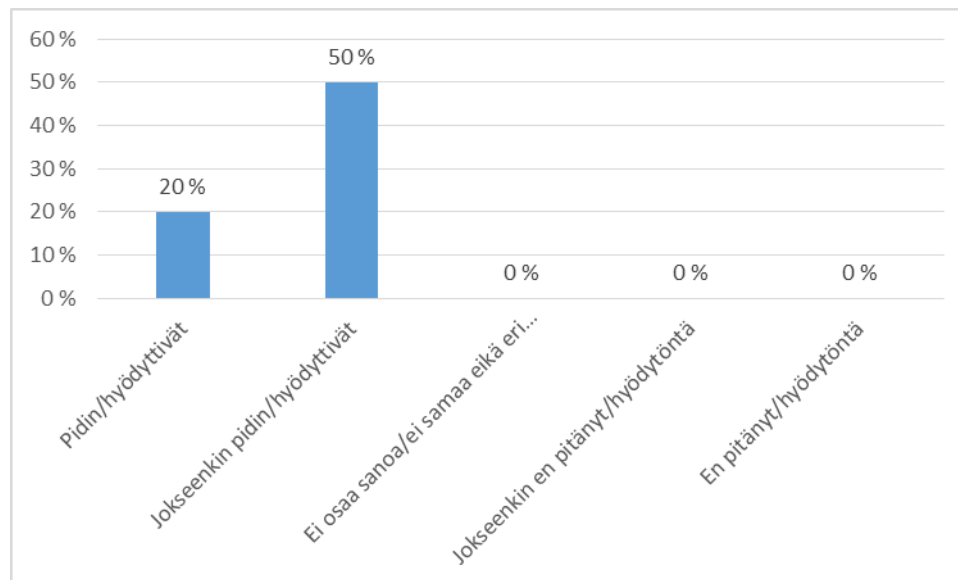

Kuvio 18. Tilanneanalyysin hyödyllisyys % (n=6). Vastauksia 6/6.

10.5.2 Vuonna 2014 kokoontuneissa ryhmissä käytettyjen menetelmien hyödyllisyys

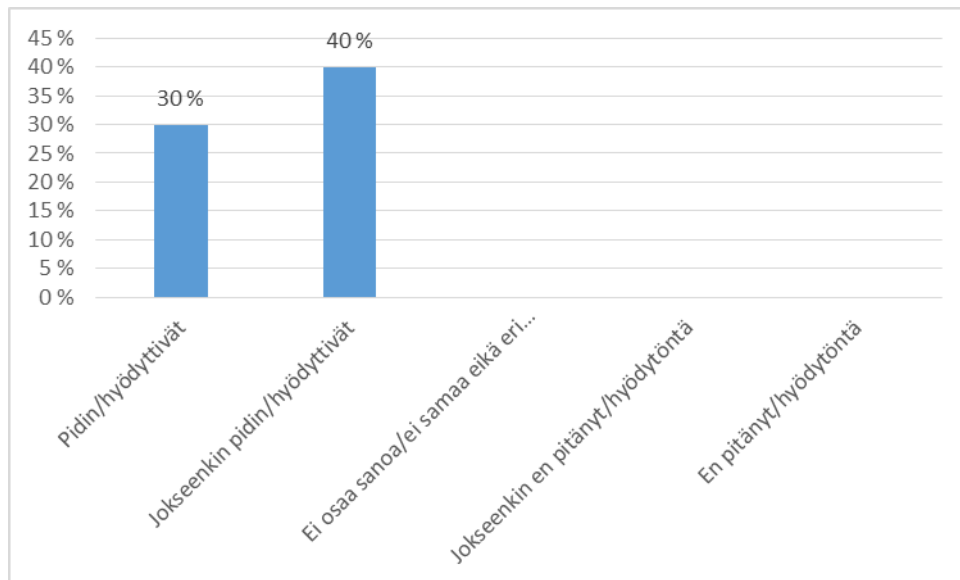
Vuonna 2014 toimi yhteensä 4 ryhmää. Kahdessa ensimmäisessä ryhmässä (a ja b) käytetyt menetelmät olivat samoja, joten näiden ryhmien vastaajilta saadut vastaukset on alla olevassa kuviossa niputettu yhteen (n=10).

Tilanneanalyysin käytöstä saadut vastaukset sijoittuivat myönteistä mielipidettä kuvaaviin vastausvaihtoehtoihin. 2 vastaajaa (20 %) vastasi pitäneensä tilanneanalyysin käytöstä ja kokeensa sen hyödyllisenä. 5 vastaajaa (50 %) vastasi pitäneensä jokseenkin tilanneanalyysin käytöstä ja kokeensa sen jokseenkin hyödyllisenä. 3 vastaajaa jätti vastaamatta tähän väittämään.

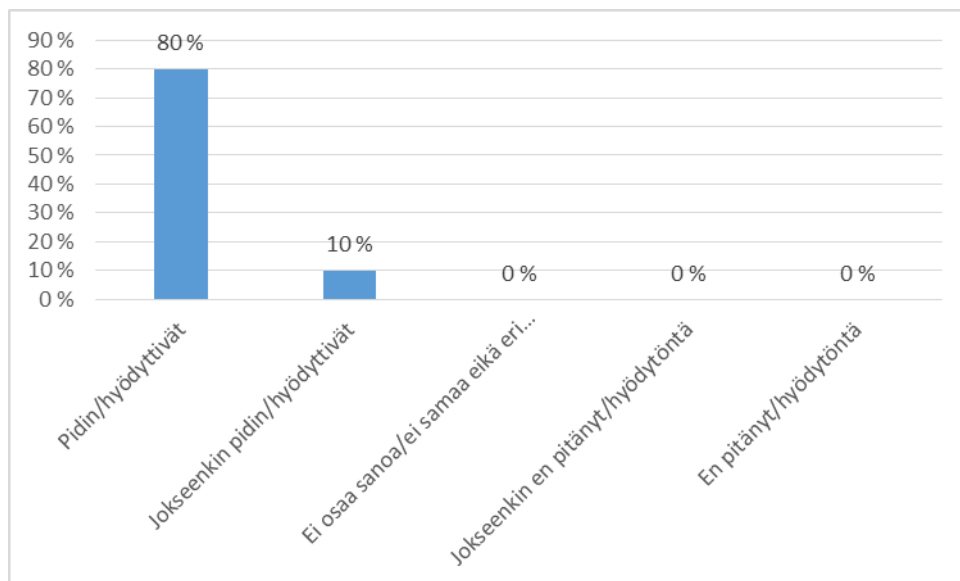
Kuvio 19. Tilanneanalyysin hyödyllisyys % (n=10). Vastauksia 7/10.

Kysyttäessä kalvojen käytöstä ryhmässä, 3 vastaajaa (30 %) vastasi pitäneensä ja kokeneensa niiden käytön hyödyllisenä. 4 vastaajaa (40 %) vastasi jokseenkin pitäneensä ja jokseenkin kokeneensa kalvojen käytön hyödyllisenä. 3 vastaajaa (30 %) jätti vastaamatta tähän väittämään.

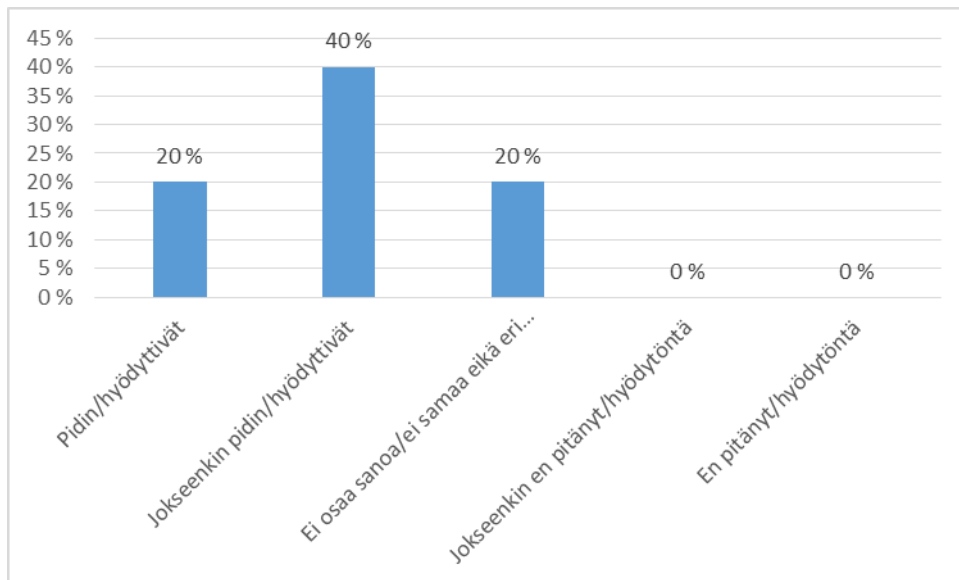
Kuvio 20. Kalvojen hyödyllisyys % (n=10). Vastauksia 7/10.

Kysyttäessä välineiden esittelystä, suurin osa eli 8 vastaajaa (80 %) vastasi pitäneensä välineiden esittelystä ja kokeneensa sen hyödyllisenä. 1 vastaaja (10 %) vastasi pitäneensä jokseenkin välineiden esittelystä ja kokeneensa sen jokseenkin hyödyllisenä. 1 vastaaja (10 %) ei vastannut väittämään.

Kuvio 21. Välineiden esittelyn hyödyllisyys % (n=10). Vastauksia 9/10.

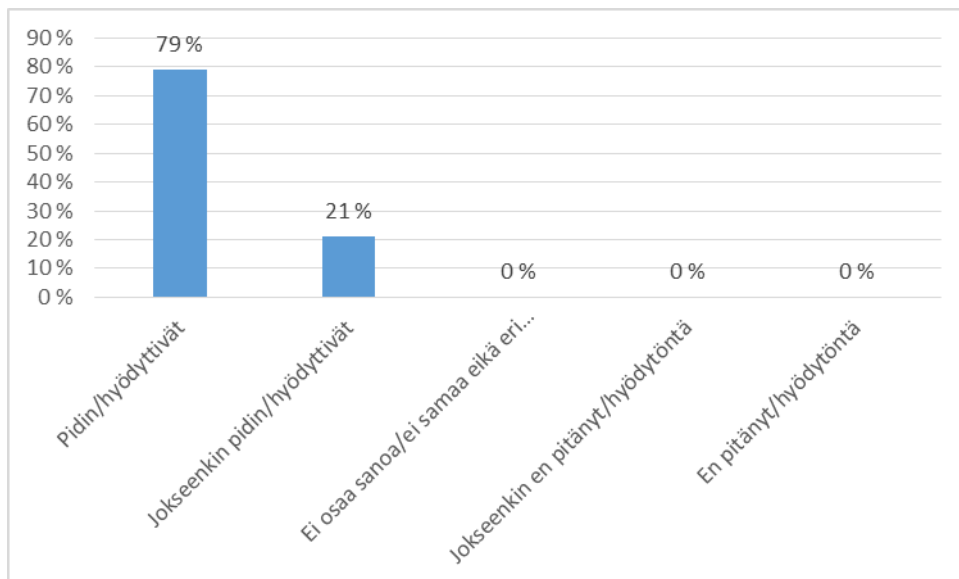
2 vastaajaa (20 %) vastasi pitäneensä vetäjien loppuporinasta ja kokeneensa sen hyödyllisenä. 4 vastaajaa (40 %) vastasi pitäneensä jokseenkin vetäjien loppuporinasta ja kokeneensa sen jokseenkin hyödyllisenä. 2 vastaajaa (20 %) ei osannut vastata/ ei ollut samaa eikä eri mieltä. 2 vastaajaa ei vastannut tähän väittämään.

Kuvio 22. Vetäjien loppuporinan hyödyllisyys % (n=10). Vastauksia 8/10.

Loppuvuonna 2014 kokoontuneissa ryhmissä (c ja d) (n=14) käytettiin menetelminä tilanneanalyysiä, PowerPoint- materiaaleja ja välineiden esittelyä. Lisäksi ryhmässä c (n=6) käytettiin vetäjien loppuporinaa ja ryhmässä d (n=8) kotitehtäviä.

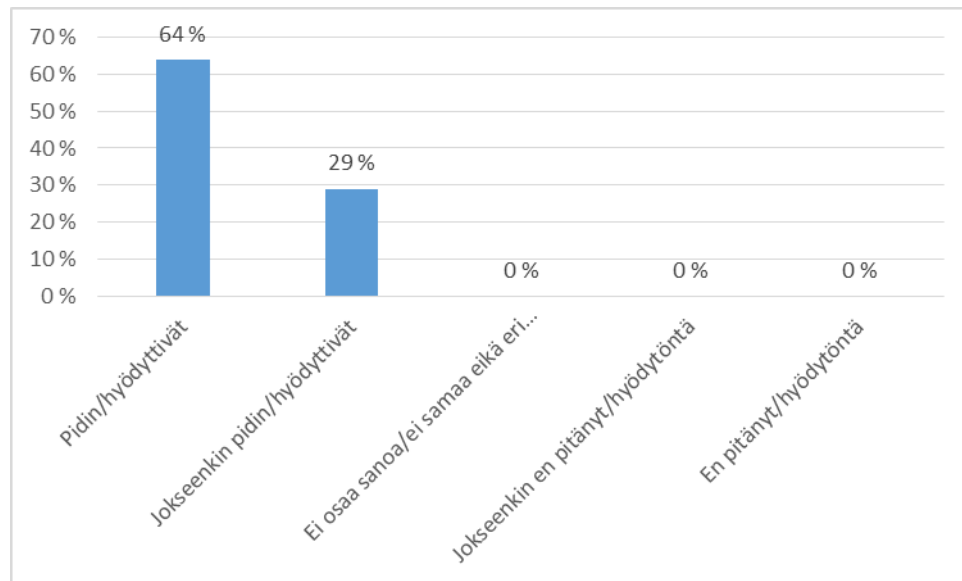
Kysyttäessä tilanneanalyysistä, 11 vastaajaa (79 %) vastasi pitäneensä tilanneanalyysistä ja kokeneensa sen hyödyllisenä. 3 vastaajaa (21 %) vastasi, että jokseenkin piti ja jokseenkin koki tilanneanalyysin hyödyllisenä menetelmänä.

Kuvio 23. Tilanneanalyysin hyödyllisyys % (n=14). Vastauksia 14/14.

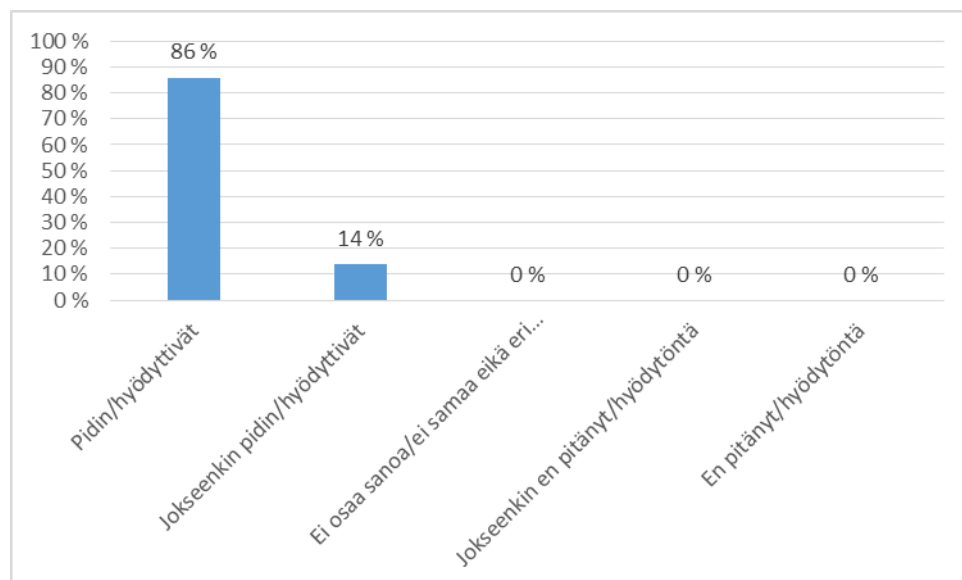
PowerPoint- materiaalien kohdalla 9 vastaajaa (64 %) vastasi pitäneensä niistä ja kokeneensa niiden käytön hyödyllisenä. 4 vastaajaa (29 %) vastasi jokseenkin pitäneensä

PowerPoint-materiaalien käytöstä ja jokseenkin kokeneensa ne hyödyllisenä. 1 vastaaja (7 %) ei vastannut väittämään.

Kuvio 24. PowerPoint- materiaalien hyödyllisyys % (n=14). Vastauksia 13/14.

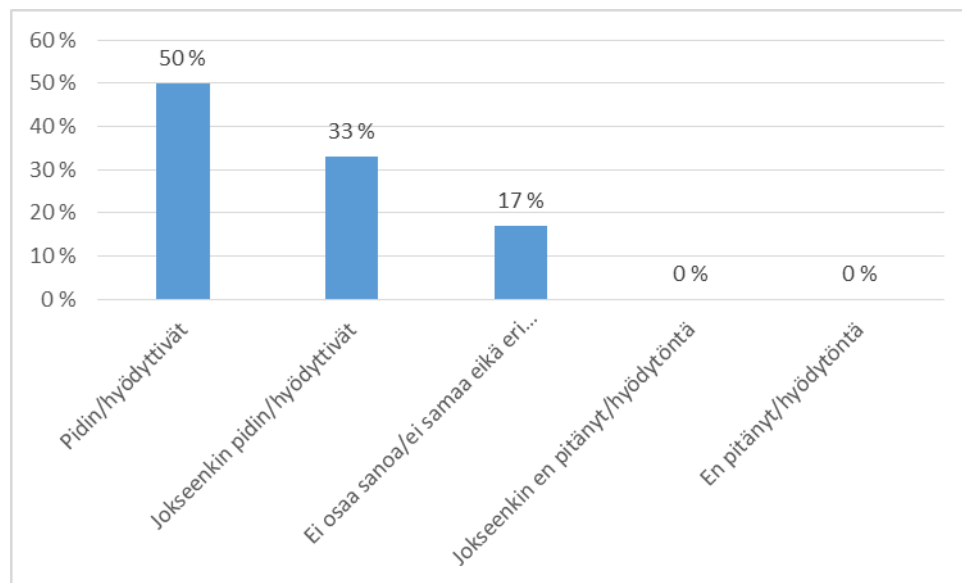
12 vastaajaa (86 %) piti välineiden esittelystä ja koki sen hyödyllisenä. Loput 2 vastaajaa (14 %) vastasi jokseenkin pitäneensä välineiden esittelystä ja jokseenkin koki neensa sen hyödyttävänä.

Kuvio 25. Välineiden esittelyn hyödyllisyys % (n=14). Vastauksia 14/14.

Lisäksi ryhmässä c oli käytössä vetäjien loppuporina (n=6) ja ryhmässä d kotitehtävät (n=8).

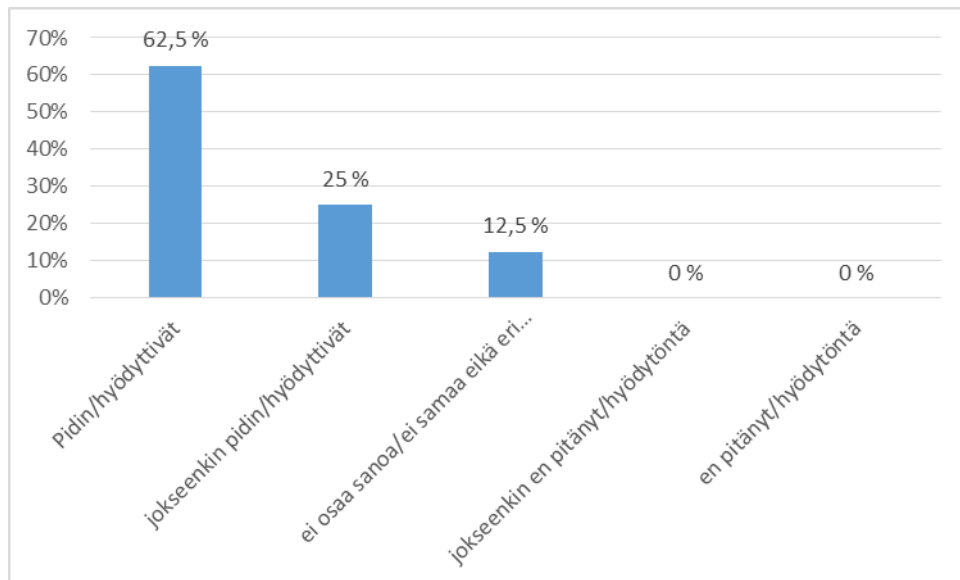
3 vastaajaa (50 %) vastasi pitäneensä vetäjien loppuporinasta ja kokeneensa sen hyödyllisenä. 2 vastaajaa (33 %) vastasi jokseenkin pitäneensä loppuporinasta ja jokseenkin kokeneensa sen hyödyllisenä. 1 vastaaja (17 %) ei osannut vastata väittämään/ei ollut samaa eikä eri mieltä.

Kuvio 26. Vetäjien loppuporinän hyödyllisyys % (n=6). Vastauksia 6/6.

Ryhmässä d (n=8) käytettyihin menetelmiin kuuluivat kotitehtävät. Esimerkkejä käytetyistä kotitehtävistä: 1) havainnoi lastasi seuraavan viikon aikana eri tilanteissa ja ympäristöissä 2) mieti millaisissa paikoissa/toiminnoissa lapsellasi ilmenee haastavaa käytöstä 3) mieti mitkä ovat lapsen vahvuudet ja mistä lapsi saa onnistumisen kokemuksia 4) mieti millaisissa toiminnoissa/paikoissa/leikeissä lapsesi rauhoittuu ja keskittyy. (Nieminen 2016).

5 vastaajaa (62,5 %) vastasi pitäneensä kotitehtävistä ja kokeneensa ne hyödyllisenä. 2 vastaajaa (25 %) vastasi jokseenkin pitäneensä kotitehtävistä ja jokseenkin kokeneensa ne hyödyllisinä. 1 vastaaja (12,5 %) ei osannut vastata väittämään/ ei ollut samaa eikä eri mieltä.

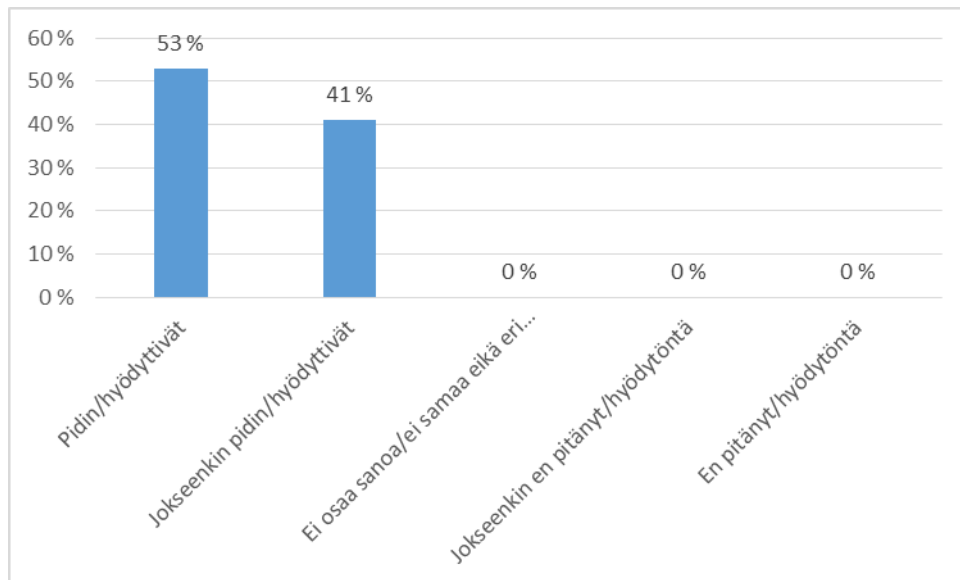
Kuvio 27. Kotitehtävien hyödyllisyys % (n=8). Vastauksia 8/8.

Vastaajilla oli mahdollisuus vastata vapaasti ”Muu, mikä”- kohtaan. Yksi vastaaja oli vastannut tähän kohtaan ”toisten kokemukset, vertaistuki”.

10.5.3 Vuonna 2015 kokoontuneissa ryhmissä käytettyjen menetelmien hyödyllisyys

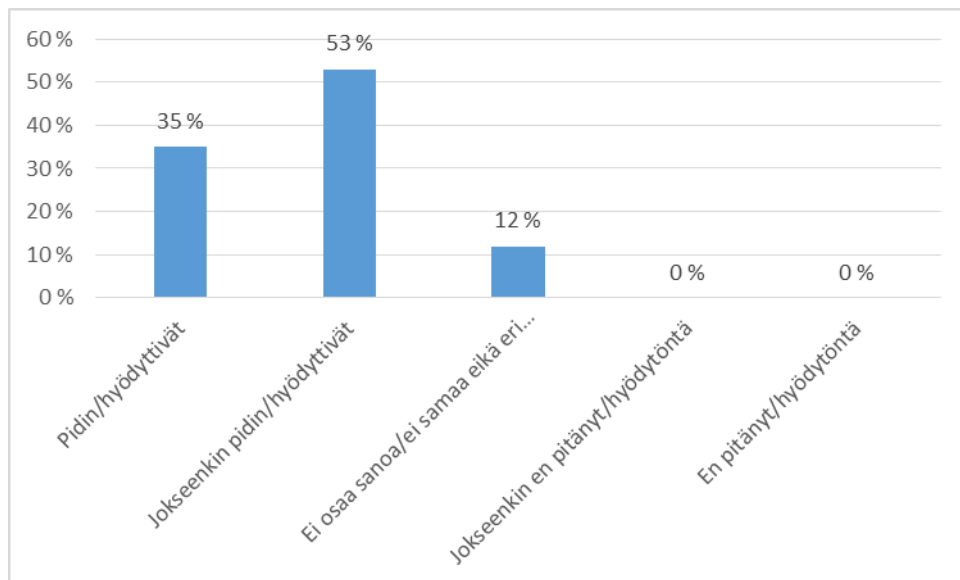
Vuonna 2015 kokoontuneissa ryhmissä käytettyjä menetelmiä olivat tilanneanalyysi, PowerPoint- materiaalit, välineiden esittely ja kotitehtävät. Vuonna 2015 kyselylomakkeeseen vastasi yhteensä 17 vanhempaa.

Tilanneanalyysistä kysyttäessä, 9 vastaajaa (53 %) vastasi pitäneensä tilanneanalyysin käytöstä ja kokeneensa sen hyödyllisenä. 7 vastaajaa (41 %) vastasi jokseenkin pitäneensä tilanneanalyysin käytöstä ja kokeneensa sen jokseenkin hyödyllisenä. 1 vastaaja (6 %) jätti vastaamatta väittämään.

Kuvio 28. Tilanneanalyysin hyödyllisyys % (n=17). Vastauksia 16/17.

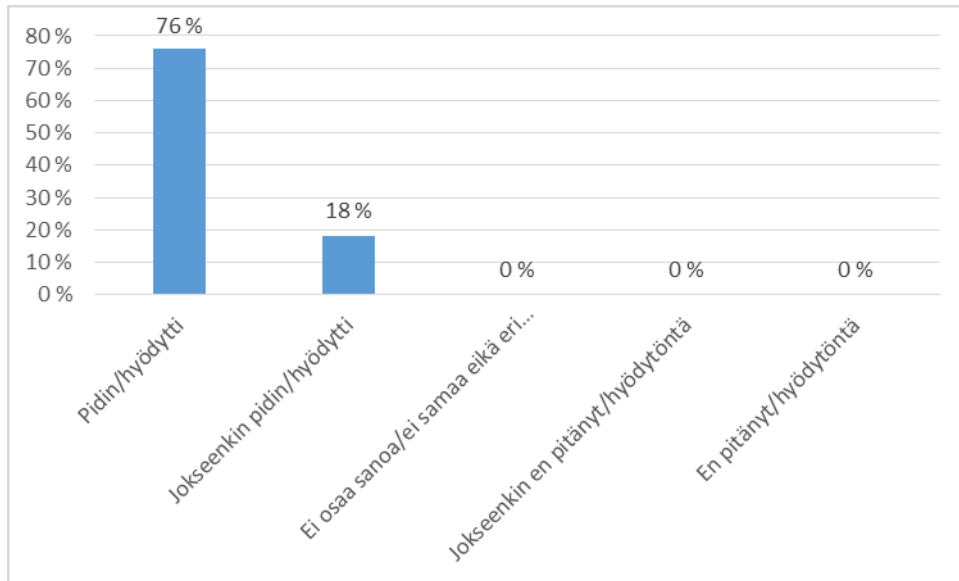
6 vastaajaa (35 %) vastasi pitäneensä PowerPoint- materiaalien käytöstä ja koki ne hyödyllisenä. Suurin osa vastaajista, 9 henkilöä (53 %) vastasi jokseenkin pitäneensä PowerPoint- materiaalien käytöstä ja koki ne jokseenkin hyödyllisinä. 2 vastaajaa vastasi, ettei osaa sanoa/ei ole samaa eikä eri mieltä väittämän kanssa.

Kuvio 29. PowerPoint- materiaalien hyödyllisyys % (n=17). Vastauksia 17/17.

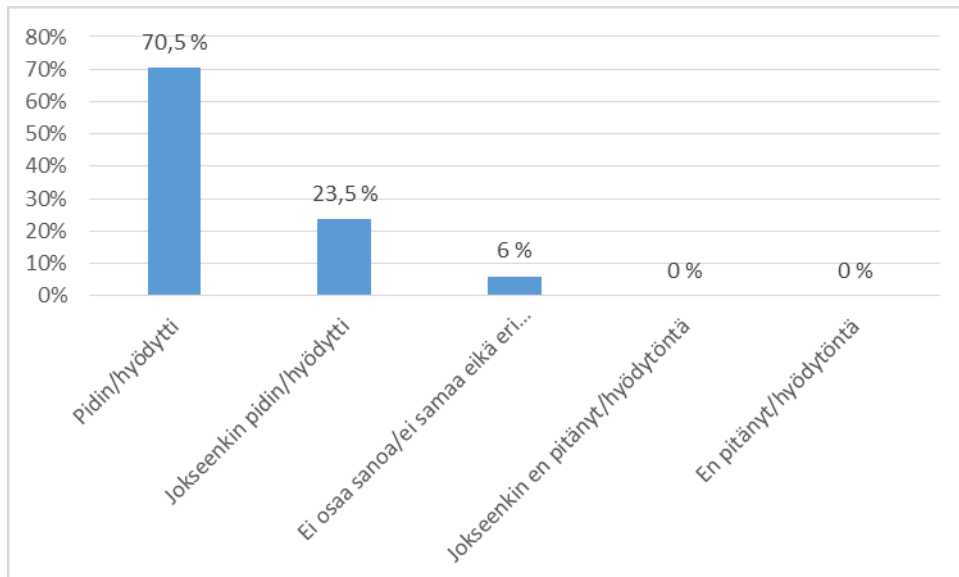
Kysyttäessä välineiden esittelystä, suurin osa vastaajista eli 13 vanhempaa (76 %), vastasi pitäneensä menetelmän käytöstä ja koki sen hyödyllisenä. 3 vastaajaa (18 %) vastasi jokseenkin pitäneensä menetelmän käytöstä ja jokseenkin koki sen

sen hyödyllisenä. 1 vastaaja (6 %) jätti tämän kohdan tyhjäksi ja kirjoitti kohtaan ”en ollut silloin paikalla”.

Kuvio 30. Välineiden esittelyn hyödyllisyys % (n=17). Vastauksia 16/17.

12 vastaajaa (70,5 %) vastasi pitäneensä kotitehtävistä ja kokeneensa ne hyödyllisinä. 4 vastaajaa (~23,5 %) vastasi jokseenkin pitäneensä kotitehtävien käytöstä ja kokeneensa ne jokseenkin hyödyllisinä. 1 vastaaja (6 %) valitsi keskimmäisen vastausvaihtoehdon, joka tulkitaan ”ei osaa sanoa/ei samaa eikä eri mieltä”.

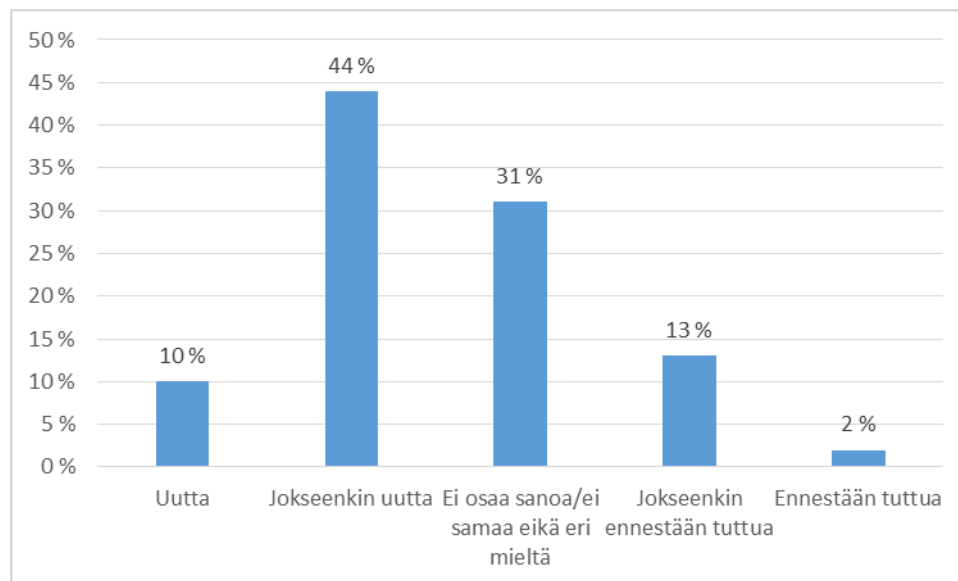
Kuvio 31. Kotitehtävien hyödyllisyys % (n=17). Vastauksia 17/17.

Avoimeen ”Muu, mikä”- kohtaan, saatiin kaksi vastausta. Vastaukset olivat ”vertais-tuki” ja ”viim.kerran harjoitukset”.

10.6 Ryhmästä saatu tieto aistitiedon säätelyyn liittyvissä asioissa

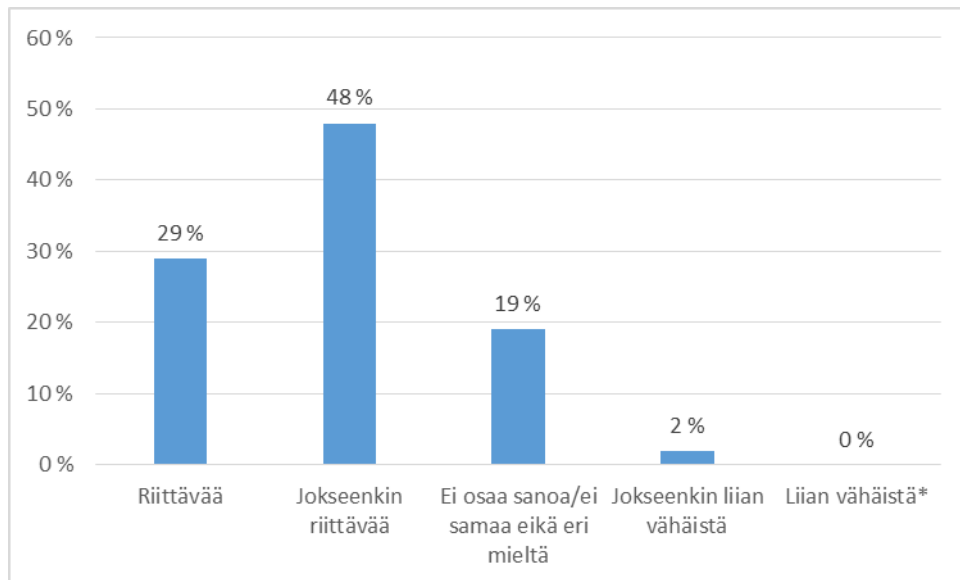
Vastaajilta kysyttiin mielipidettä ryhmästä saadusta tiedosta aistisäätelyyn liittyvien asioiden suhteen. Vastaajia pyydettiin kuvaamaan, kuinka hyvin ryhmästä saatu tieto aistisäätelyyn liittyvien asioiden suhteen on kuvannut heidän arkeaan, ollut käytännön läheistä, hyödyllistä, riittävää ja uutta.

Eniten hajontaa vastauksissa esiintyi väittämän ”uutta” kohdalla. 5 vastaajaa (10 %) vastasi, että ryhmästä saatu tieto aistisäätelyyn liittyvissä asioissa oli uutta. 23 vastaajaa (44 %) vastasi, että aistisäätelyyn liittyvistä asioista saatu tieto oli jokseenkin uutta. Yhteensä 54 % kyselyyn vastanneista ilmaisi, että saatu tieto oli uutta tai jokseenkin uutta. 16 vastaajaa (31 %) valitsi vaihtoehdon, joka ilmaisee, ettei vastaaja osaa sanoa tai ei ole samaa eikä eri mieltä väittämän kanssa. 7 vastaajaa (13 %) vastasi, että saatu tieto oli jokseenkin ennestään tuttua. 1 vastaaja vastasi tiedon olleen ennestään tuttua. 15 % vastaajista vastasi tiedon olleen jokseenkin ennestään tuttua tai ennestään tuttua.

Kuvio 32. Oliko ryhmästä saatu tieto aistisäätelyyn liittyvissä asioissa uutta? (n=52). Vastauksia 52/52.

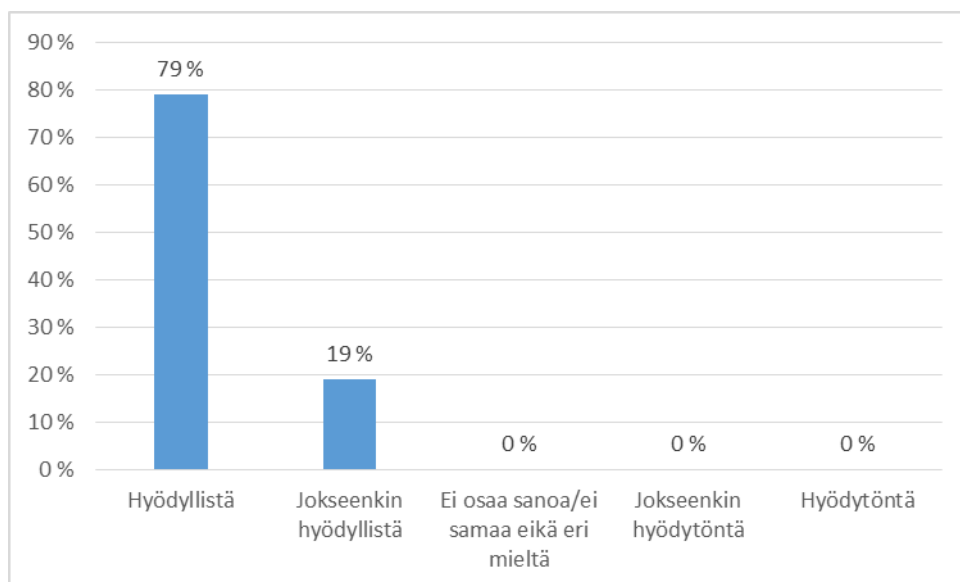
15 vastaajaa (29 %) vastaajista koki, että ryhmästä saatu tieto aistisäätelyyn liittyvissä asioissa oli riittävää. 25 vastaajaa (48 %) vastasi, että saatu tieto oli jokseenkin riittävää. 1 vastaaja (2 %) vastasi tiedon olleen jokseenkin liian vähäistä. 9 vastaajaa (17 %) ei osannut sanoa tai ei ollut samaa eikä eri mieltä väittämän suhteen. 1 vastaus hylättiin, koska vastaaja oli valinnut kaksi vastausvaihtoehtoa.

Kuvio 33. Ryhmässä saadun tiedon riittävyys % (n=52). Vastauksia 51/52.

*Vuoden 2013 kyselylomakkeissa vaihtoehto 5 määritelty liian vähäistä/liikaa. Vuoden 2014 ja vuoden 2015 kyselylomakkeissa vaihtoehto 5 kuvattu "liian vähäistä", samoin tässä kaaviossa vaihtoehtoa 5 kuvataan "liian vähäistä"- selitteellä.

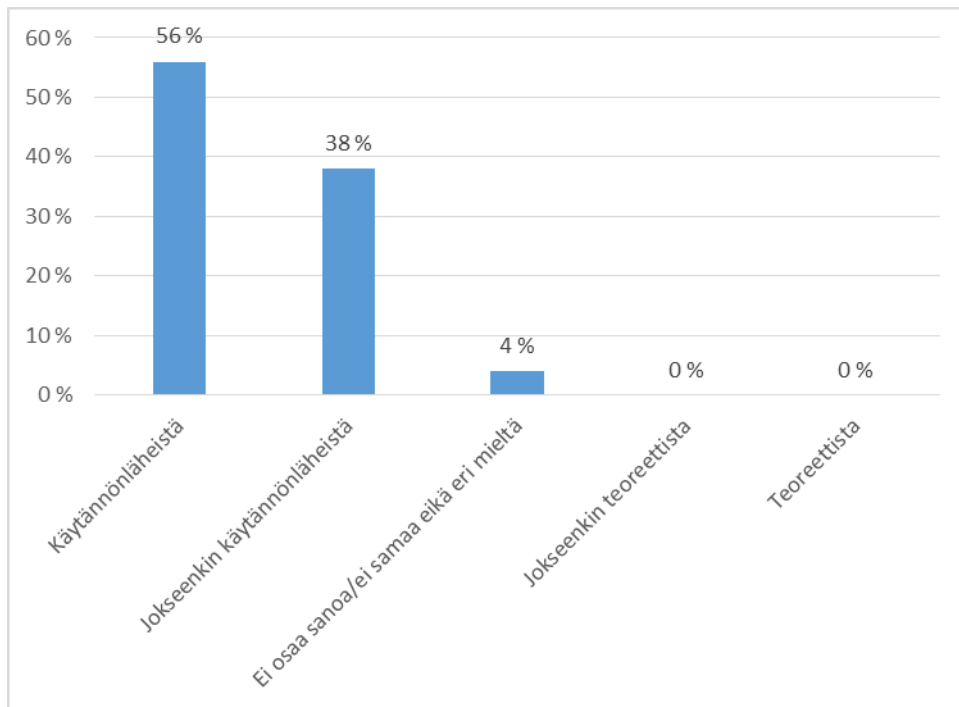
Kysyttäessä saadun tiedon hyödyllisyydestä, suurin osa vastaajista eli 41 vanhempaa (79 %) vastasi saadun tiedon olleen hyödyllistä. 10 vastaajaa (19 %) vastasi saadun tiedon olleen jokseenkin hyödyllistä. 1 vastaus hylättiin, koska vastaaja oli valinnut kaksi vastausvaihtoehtoa.

Kuvio 34. Ryhmässä saadun tiedon hyödyllisyys % (n=52). Vastauksia 51/52.

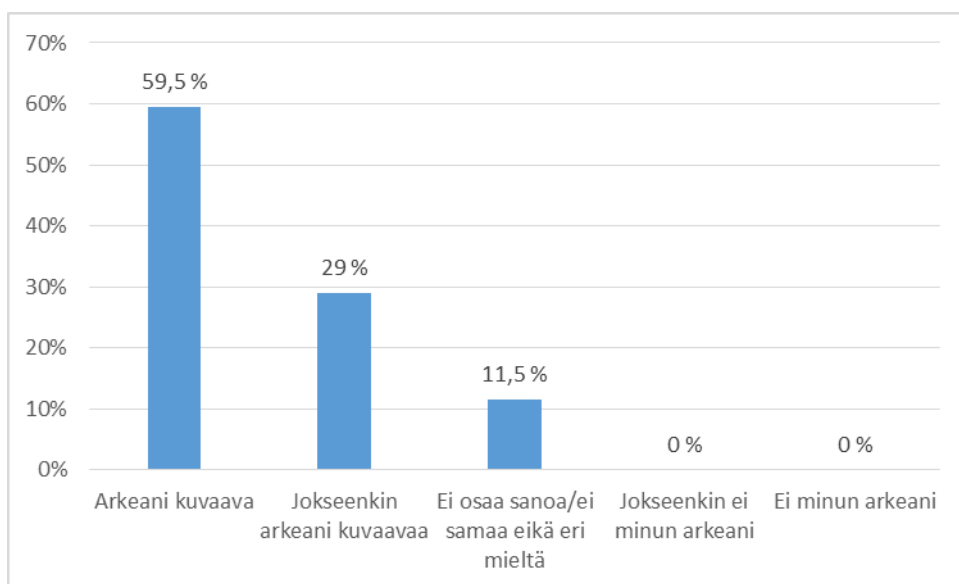
Vastaajia pyydettiin määrittelemään, oliko ryhmässä saatu tieto aistisäätelyyn liittyvissä asioissa käytännönläheistä vai teoreettista. 29 vastaajaa (56 %) vastasi saadun tiedon olleen käytännönläheistä ja 20 vastaajaa (38 %) jokseenkin käytännönläheistä. 2 vastaajaa (4 %) valitsi vastausvaihtoehdon, joka tulkitaan niin, ettei vastaaja osaa

sanoa tai ei ole samaa eikä eri mieltä asiasta. 1 vastaus hylättiin, koska se sisälsi kahden vastausvaihtoehdon valinnan.

Kuvio 35. Ryhmässä saadun tiedon käytännölläheisyys % (n=52. Vastauksia 51/52.

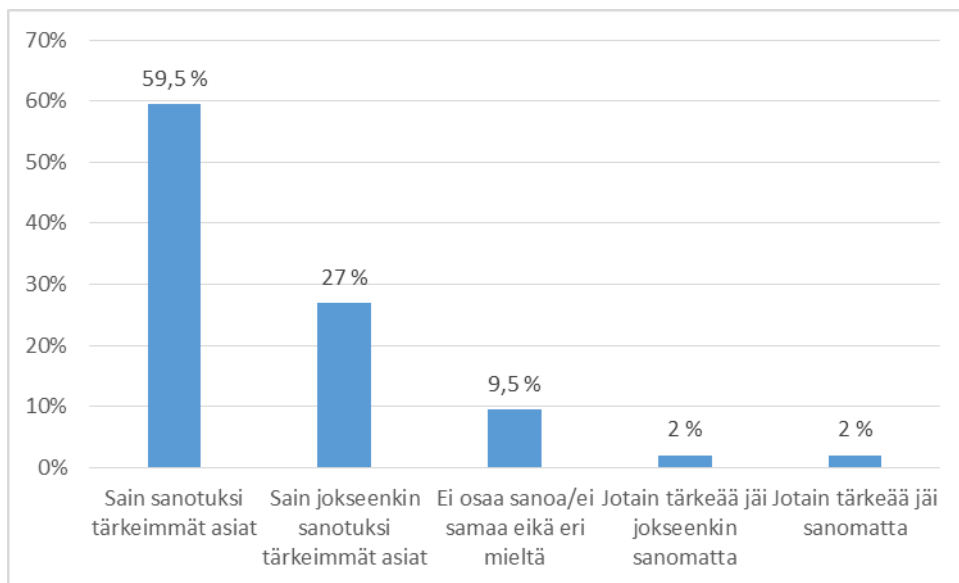
Kysyttäessä kokivatko vanhemmat ryhmässä saadun tiedon aistisätelyyn liittyvissä asioissa kuvaavan heidän arkeaan, 31 vastaajaa (~59,5 %) saadun tiedon olleen heidän arkeaan kuvaavaa. 15 vastaajaa (29 %) vastasi saadun tiedon jokseenkin kuvanneen heidän arkeaan ja 6 vastaajaa (11,5 %) valitsi vaihtoehdon, joka tulkitaan, ettei vastaaja osaa sanoa tai ei ole samaa eikä eri mieltä väittämän kanssa.

Kuvio 36. Kuvasiko ryhmässä saatu tieto vastaajien arkea? % (n=52).Vastauksia 52/52.

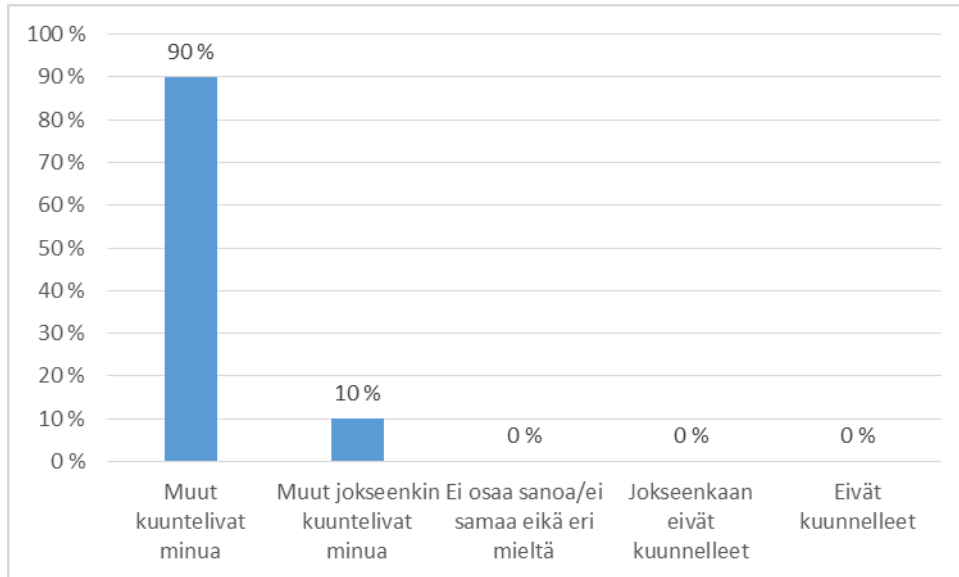
10.7 Minä itse/muut ryhmäläiset

Vastaajille esitettiin ryhmän jäsenenä olemiseen sekä ilmapiiriin liittyviä väittämiä. Kysyttäessä saivatko vastaajat sanottua tärkeimmät asiat, suurin osa eli 31 vastaajaa (~59,5 %) vastasi saaneensa sanotuksi tärkeimmät asiat. 14 vastaajaa (27 %) vastasi saaneensa jokseenkin sanottua tärkeimmät asiat. 5 vastaajaa (~9,5 %) valitsi vaihtoehdon, joka tulkitaan, että vastaaja ei ole osannut sanoa tai ei ole samaa eikä eri mieltä väittämän kanssa. 1 vastaaja (2 %) vastasi, että jotain tärkeää jäi jokseenkin sanomatta ja 1 vastaaja (2 %) että jotain tärkeää jäi sanomatta.

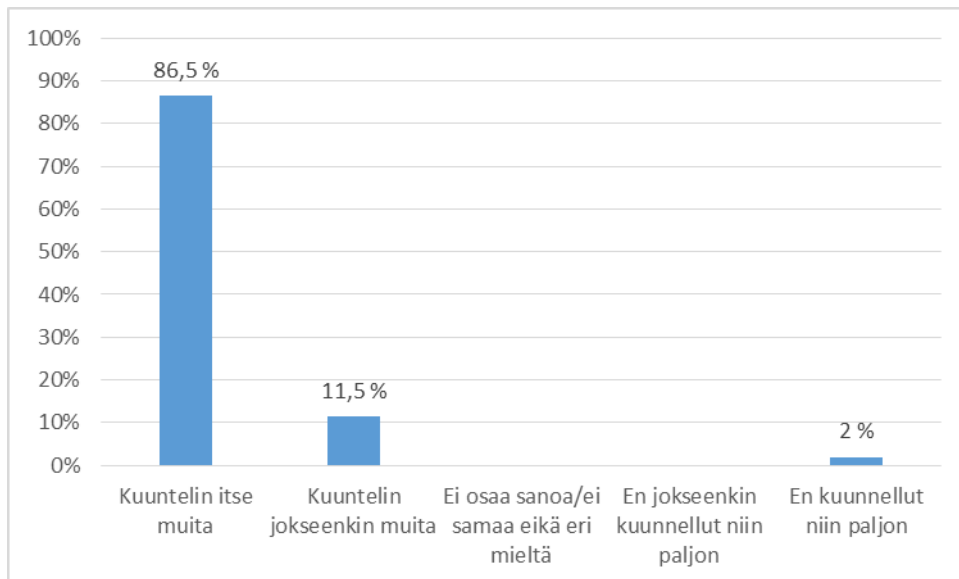
Kuvio 37. Kokivatko vastaajat saaneensa sanotuksi tärkeimmät asiat? % (n=52). Vastauksia 52/52.

Suurin osa vastaajista, 47 vastaajaa (90 %) koki, että muut kuuntelivat. 5 vastaajaa (10 %) vastasi, että koki muiden jokseenkin kuunnelleen.

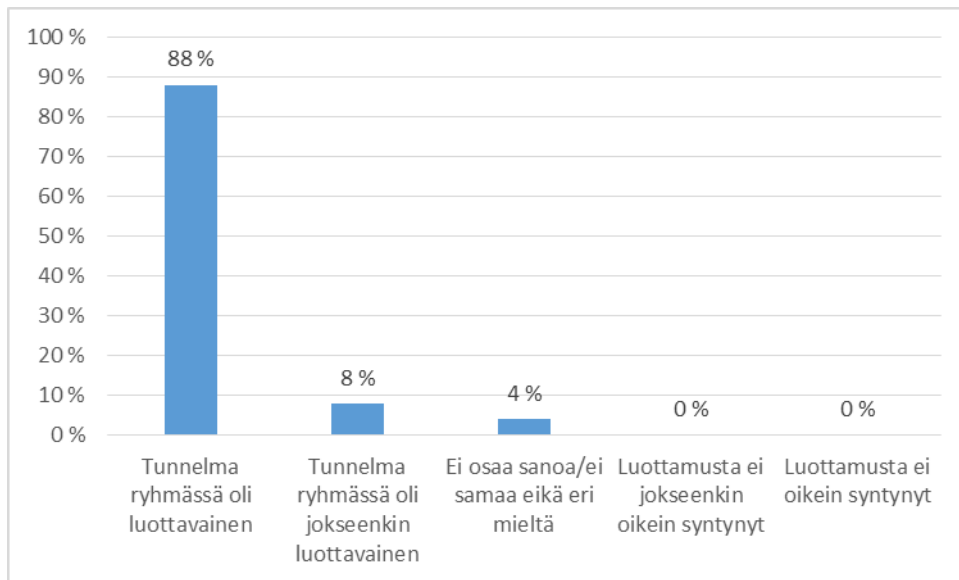
Kuvio 38. Kokivatko vastaajat muiden kuunnelleen heitä? % (n=52). Vastauksia 52/52.

45 vastaajaa (86,5 %) koki itse kuunnelleensa muita ja 6 vastaajaa (11,5 %) vastasi jokseenkin kuunnelleensa muita. 1 vastaaja (2 %) vastasi, ettei kuunnellut niin paljon.

Kuvio 39. Kuuntelivatko vastaajat itse muita? % (n=52). Vastauksia 52/52.

Ryhmän tunnelmasta kysyttäessä, suurin osa vastaajista eli 46 vanhempaa (88 %) vastasi tunnelman ryhmässä olleen luottavainen. 4 vastaajaa (8 %) vastasi tunnelman ryhmässä olleen jokseenkin luottavainen ja 2 vastaajaa (4 %) valitsi vastausvaihtoehdon, jonka tulkitaan kuvaavan, ettei vastaaja osaa sanoa tai ei ole samaa eikä eri mieltä väittämän kanssa.

Kuvio 40. Ryhmän tunnelma % (n=52=). Vastauksia 52/52.

10.8 Avoimet kysymykset

Kyselomakkeessa esitettyihin (2-3 kpl) avoimiin kysymyksiin saadut vastaukset luokiteltiin ja analysoitiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin periaatteiden johdattelemana. Seuraavissa alaluvuissa käydään läpi kysymyskohtaisesti saadut vastaukset.

10.8.1 Kun ajattelet ryhmäprosessia kokonaisuutena, mistä oli eniten apua?

Avoin kysymys ”Kun ajattelet ryhmäprosessia kokonaisuutena, mistä oli eniten apua?” esitettiin kaikille vastaajille (n=52). 51 vastaajaa (98 %) vastasi kysymykseen.

Kysymykseen saadut vastaukset olivat samansuuntaisia. Kaikista yleisemmin vastaajat toivat esiin vertaistuen saamisen ryhmän hyötynä ja lähes yhtä vahvasti vastauksista nousi esiin kokemukset asiantuntijatiedon saamisen hyödyllisyydestä. Muutamissa vastauksissa ilmeni, että vastaaja koki ryhmään osallistumisen avulla oppineensa ymmärtämään lastaan paremmin, ajattelemaan omaa toimintaansa ja saaneensa toiveikkuutta arjen sujumiseen tulevaisuudessa.

”Huomasin, että muutkin ihmiset kokevat ja ajattelevat/pohtivat samoja asioita. En ole yksin eikä lapseni ole kuitenkaan ”yksin” erilainen. Vertaistuesta oli siis hyvin apua.”

”Ammattilaisten jakaman tietotaidon yhdistäminen vertaistukeen.”

”Käytännön ohjeet, välineiden ja keinojen erittely, tiedon saaminen ja jakaminen.”

”Koko asia on itselle vielä niin uusi, että hyöty on korvaamaton. Ymmärrän lastani paremmin ja uskon arjen sujuvan helpommin kunhan asiat pysyvät mielessä ja osaan soveltaa.”

”En osaa sanoa. Luulen, että suurempi hyöty tulee arkeen vasta ajan kanssa. Nyt olen kuitenkin saanut paljon mietittävää (myös tai ehkä nimenomaan) oman toiminnan osalta. Ja jotnekin toiveikkuus sen suhteen, että nämä asiat ovat hallittavissa, on lisääntynyt.”

Yksi vastaaja antoi vastauksessaan rakentavaa palautetta keskusteluihin varatusta ajasta.

”Aika oli rajallista keskusteluille, olisi ollut kiva kuulla vielä enemmän millaisia ongelmia muilla on ja jutella-vertaistukea! Ja keskustelun kautta saada vastauksia omiin kysymyksiin. Keskustelun kautta niitä myös tulee enemmän mieleen.”

Vertaistuen saaminen	Ilmausten lukumäärä 40 kpl
Asiantuntijatiedon saaminen	Ilmausten lukumäärä 37 kpl

Kuvio 41. Ryhmäprosessi kokonaisuutena, mistä oli eniten apua? (n=52).

10.8.2 Vapaa palaute ryhmän vetäjille

Vastaajille (n=52) annettiin mahdollisuus antaa vapaasti palautetta ryhmän vetäjille. Tähän tilaisuuteen tarttui 43 vastaajaa (83 %). Yhden vastaajan antamasta palautteesta jouduttiin yksi lause hylkäämään epäselvän käsialan vuoksi. Vastaajan kaksi ensimmäistä lausetta olivat selkeitä, ja ne otettiin mukaan analyysiin.

Kaiken kaikkiaan saadut vastaukset olivat sävyiltään hyvin myönteisiä. Yksikään vastaus ei ilmaissut kielteistä kokemusta ryhmään osallistumisesta. Suurin osa palautteista (40 kpl) voidaan luokitella myönteisiksi (osassa myönteisen palautteen lisäksi mukana myös rakentavaa palautetta eli kehitysehdotuksia) ja loput 3 palautetta sisälsi käytännön järjestelyihin liittyvää rakentavaa pohdintaa.

Valtaosassa palautteista kiitettiin ryhmästä ja ilmaistiin, että ryhmään osallistuminen oli koettu hyvänä asiana. Tämän tyyllisiä vastauksia oli yhteensä 40 kappaletta.

”Kiitos! Erittäin antoisa ryhmä!”

”Tosi tärkeää, ihanaa, helpottavaa että pääsimme tähän ryhmään. Iso kiitos!”

Yhteensä 24 vastausta sisälsi suoran kiitoksen. Alla on kaksi esimerkkiä suoran kiitoksen sisältävistä vastauksista, joissa viitataan myös vanhempana vahvistumiseen.

”Kiitos ryhmästä ja vanhemmuuteen tukemisesta!”

”Kiitos tuhannesti. En ole enää ”hukassa” lapseni kanssa. ”

Toiseksi eniten palautteet koskivat käytännön järjestelyihin liittyviä asioita. 8 vastausta sisälsi ryhmäkerran keston tai määrään liittyvän ilmauksen. 7 vastaajaa ilmaisi halukkuutensa lisäkeskustelulle ja useammille ryhmäkerroille. 1 vastaaja antoi palautetta, että joillakin kerroilla pidempi ryhmäkerran kesto olisi sopivampi. Yhteensä 7 vastausta sisälsi käytännön järjestelyjä kuten ryhmäkerran pituutta, ryhmäkertojen määrää ja ryhmäkokoja koskevia toiveita. 3 vastaajaa käsitteli palautteessaan ryhmäkokoja. 2 vastaajaa ilmaisi pienen ryhmäkoon olevan hyvä ja 1 vastaaja toivoi pienempää ryhmäkokoja.

”Ryhmä oli tosi hyvä juttu! Kokoontumiskertoja olisi voinut olla enemmänkin.”

1 vastaus koski ryhmän ohjaukseen liittyvää toivetta; keskustelun ohjausta ja sille varattua aikaa.

”Hieno juttu! Viimeisen kerran keskustelu olis voinu olla ohjatumpi. Esim. jotkin aiheet nopeasti läpi. Muilla kerroilla lisä keskustelu aikaan olis ollut toivottavaa. Tosi hyvä juttu jokatapaüksessa.”

Ryhmän vetäjään/vetäjiin kohdistuvia ilmauksia oli yhteensä 8 vastauksessa, joista kaikki olivat myönteisiä.

”Hienosti pidetyt kerrat. Hyvin suunniteltu. Pienehkö ryhmä oli mielestäni hyvä.

Teette tärkeää työtä!”

”Ihanat vetäjät! <3 Kiitos! <3”

Myönteinen palaute	Ilmausten lukumäärä 40 kpl
Kiitos	Ilmausten lukumäärä 24 kpl
Käytännön järjestelyt	Ilmausten lukumäärä 11 kpl
Vetäjä/vetäjät	Ilmausten lukumäärä 8 kpl

Kuvio 42. Aistivat-ryhmästä saatu avoin palaute (n=52).

10.8.3 Miten ryhmässä opitut asiat muuttivat arkeanne, näkyivät (tai tulevat jatkossa näkymään) arjessanne?”

Avoin kysymys ”Miten ryhmässä opitut asiat muuttivat arkeanne, näkyivät (tai tulevat näkymään) arjessanne? kysyttiin loppuvuodesta 2014 ja vuonna 2015 kokoontuneisiin ryhmiin osallistuneilta (n=30) ja vastaus saatiin 29 vastaajalta (97 %). 1 vastaus hylättiin epäselvän käsialan vuoksi.

Yleisimmin vastauksissa viitattiin (19 vastausta) menetelmien, vinkkien ja apuvälineiden merkitykseen arjen hallinnassa. Omaan vanhemmuuteen ja lapsi-vanhempi-suhteeseen viittaavia vastauksia oli yhteensä 15. Vastaajan omaan toimintaan ja ajatteluun vanhempana liittyviä ilmauksia esiintyi 10 vastauksessa. 5 vastaajaa vastasi opineensa ymmärtämään lastaan paremmin.

”Antoivat ajattelemisen aihetta ennen kaikkea omassa käytöksessä, hyviä käytännön vinkkejä kokeilla lapsen kanssa.”

”Sain paljon vinkkejä arjen helpottamiseksi.”

”Olen kärsivällisempi. Ymmärrän paremmin. ”

”Enemmän ymmärrystä lasta kohtaan.”

”Jatketaan renkailla keinumista ja sylittelyhetkiä tämän pohjalta ihan varmasti.”

”Taputtelut auttoivat kiukkuun, niitä jatketaan. Sanojen löytymisen ylivirtymisen syihin on edelleen ja jatkossakin keskiössä.”

Keinojen saaminen	Ilmausten lukumäärä 19
Vanhempana voimaantuminen	Ilmausten lukumäärä 15 kpl

Kuvio 43. Opittujen asioiden siirtyminen arkeen (n=30).

11 Tulosten yhteenveto

Suurin osa vastaajista oli naisia. Naispainotteisen sukupuolijakauman esiintyminen näyttää olevan tyypillistä, kun tutkii aiempien tutkimuksien vastaajajoukkojen taustatietoja. Myös esimerkiksi Hammarbergin ja kumppaneiden (2014) tutkimuksessa, jossa kartoitettiin erityislasten vanhempien kokemuksia ryhmään osallistumisesta, naisvastaajia oli 19 ja miehiä 1.

Suurin osa vastaajista kuului ikäryhmään 31-40- vuotiaat. Lapsi, jonka aistitiedon haasteiden asioiden tiimoilta vastaajat olivat osallistuneet ryhmään, olivat 3- 6- vuotiaita ja yleisemmin sukupuoleltaan poikia kuin tyttöjä.

Ryhmäkerran keston (1,5 h) suurin osa vastaajista koki sopivana, mutta ryhmäkertojen määrän (5 krt) sopivuuden suhteen vastauksissa ilmeni enemmän hajontaa. Osa vastaajista koki kokoontumiskertojen määrän sopivana ja osa riittämättömänä. Tämä seikka esiin ryhmäkertojen määrään tyytyväisyyttä kysyvän väittämän vastausten lisäksi myös avointen kysymysten vastauksissa.

Ryhmän vetäjiin, vetäjien toimintaan ohjaajina ja ammattitaitoon vastaajat olivat hyvin tyytyväisiä. Tämä ilmeni niin väittämäkohtien kuin avointen kysymysten vastauksissa.

Ryhmässä käytetyt menetelmät vanhemmat kokivat pääsääntöisesti hyödyllisinä. Yksimielisimmin tyytyväisiä oltiin välineiden esittelystä saatuun hyötyyn. Esiteltyjä välineitä olivat esimerkiksi painotuotteet ja lapsen vireystason laskemiseen liittyvät keinot. Tyytyväisyys välineiden esittelyyn ilmeni väittämäkohtien vastauksien lisäksi myös avoimien kysymysten vastauksissa. Näissä vastauksissa käy ilmi, että vanhemmat kokivat esiteltyjen menetelmien soveltuvan heidän arkeensa. Alla yhteenveto vanhempain kokemuksista ryhmässä käytettyjen menetelmien hyödyllisyydestä vuodesta 2013 alkaen.

2013

Välineiden esittely	10/11 piti/koki hyödyllisenä/jokseenkin piti/koki jokseenkin hyödyllisenä
PowerPoint- materiaalit	10/11 piti/koki hyödyllisenä/jokseenkin piti/koki jokseenkin hyödyllisenä
Vetäjien loppuporina	8/11 piti/koki hyödyllisenä/jokseenkin piti/koki jokseenkin hyödyllisenä
Tilanneanalyysi	6/6 piti/koki hyödyllisenä/jokseenkin piti/koki jokseenkin hyödyllisenä
Fläppi	5/5 piti/koki hyödyllisenä/jokseenkin piti/koki jokseenkin hyödyllisenä

Kuvakortit	5/11 piti/koki hyödyllisenä/jokseenkin piti/koki jokseenkin hyödyllisenä
------------	---

Kuvio 44. Yhteenveto vuonna 2013 ryhmissä käytetyistä menetelmistä.

2014

Välineiden esittely	23/24 piti/koki hyödyllisenä/jokseenkin piti/koki jokseenkin hyödyllisenä
Tilanneanalyysi	21/24 piti/koki hyödyllisenä/jokseenkin piti/koki jokseenkin hyödyllisenä
PowerPoint- materiaalit	13/14 piti/koki hyödyllisenä/piti/koki jokseenkin hyödyllisenä
Vetäjien loppuporina	11/16 piti/koki hyödyllisenä/jokseenkin piti/koki jokseenkin hyödyllisenä
Kalvot	7/10 piti/koki hyödyllisenä/jokseenkin piti/koki jokseenkin hyödyllisenä
Kotitehtävät	7/8 piti/koki hyödyllisenä/jokseenkin piti/koki jokseenkin hyödyllisenä

Kuvio 45. Yhteenveto vuonna 2014 ryhmissä käytetyistä menetelmistä.

2015

Välineiden esittely	16/17 piti/koki hyödyllisenä/jokseenkin piti/koki jokseenkin hyödyllisenä
Tilanneanalyysi	16/17 piti/koki hyödyllisenä/jokseenkin piti/koki jokseenkin hyödyllisenä
Kotitehtävät	16/17 piti/koki hyödyllisenä/jokseenkin piti/koki jokseenkin hyödyllisenä
PowerPoint- materiaalit	15/17 piti/koki hyödyllisenä/jokseenkin piti/koki jokseenkin hyödyllisenä

Kuvio 46. Yhteenveto vuonna 2015 ryhmissä käytetyistä menetelmistä.

Ryhmästä saatu tieto aistisäättelyyn liittyvien asioiden suhteen koettiin yksimielisesti hyödylliseksi. Suurin osa vanhemmista koki ryhmässä saadun tiedon vastanneen omaa arkeaan sekä tiedon olleen enemmän käytännönläheistä kuin teoreettista.

Myös saadun tiedon riittävyteen oli suurin osa vanhemmista tyytyväisiä. Väittämässä, jossa kysyttiin oliko tieto enemmän uutta vai ennestään tuttua, vastaukset eivät olleet yksimielisiä vaan hajaantuivat kaikkien vastausvaihtoehtojen välille.

Vastaajat kokivat saaneensa tärkeää asiantuntijatietoa aistiasioista, menetelmiä ja vinkkejä arjen helpottamiseksi sekä kokivat vahvistuneensa vanhempina. Ymmärrys omaa lasta ja tämän käyttäytymistä kohtaan kasvoi saadun tiedon kautta. Ryhmään osallistuminen ja sen jäsenenä toimiminen on koettu tärkeänä. Lähes jokainen vastaaja ilmaisi saaneensa ryhmästä vertaistukea. Osallistujat kokivat ryhmän ilmapiirin hyvänä, rentona ja avoimena. Yhteisten keskustelujen ja kuunnelluksi tulemisen merkitys nousi esiin useiden vanhempien vastauksissa. Eräs vastaaja kuvaili ryhmässä olemista seuraavasti:

” Mielestäni ”rennon” oloista ja uskalsi itsekkin esittää omia mielipiteitä/kysymyksiä, ilman että tulee hölmö olo.”

12 Johtopäätökset

Tulosten perusteella Aistivat- ryhmään osallistuneet vanhemmat ovat kokeneet ryhmän myönteisenä ja hyödyllisenä kokemuksena. Yksikään vastaaja ei raportoinut kokeneensa ryhmään osallistumista hyödyttömänä tai muulla lailla kielteisenä kokemuksena.

Tämän perusteella voidaan todeta, että Aistivat- ryhmä on onnistunut tavoitteissaan jakaa tietoa ja keinoja aistisäätelyyn liittyvissä asioissa sekä tarjota tukea vanhemmuuteen. Tuloksissa nousi esiin vahvasti myös näkökulma vertaistuen saamisen hyödyllisyydestä. Tulokset voidaan tulkita niin, että ryhmämuotoinen interventio on vanhempien näkökulmasta tehokas ja miellyttävä tapa vastaanottaa tietoa sekä sosiaalista tukea. Saatujen tulosten perusteella voidaan myös päätellä, että vanhemmilla, joiden lapsella on aistitiedon käsittelyyn liittyvä haaste, on tarve saada asiaan liittyvää tukea ja tietoa. Tätä johtopäätöstä tukee myös se seikka, että esiin tulleet kehittämissuhteet liittyivät ryhmäkertojen määrän lisäämiseen ja keskusteluille varattavan ajan lisäämiseen.

Saadut tulokset myötäilevät hyvin pitkälti aikaisempien tutkimusten tuloksia. Tämän opinnäytetyön tulokset sekä aikaisemmat tutkimukset erityistä tukea tarvitsevien lasten vanhempien kokemuksista antavat viitteitä siitä, että ryhmämuotoinen interventio on tehokas tapa välittää tietoa ja antaa tukea. Esimerkiksi Hammarbergin ja kumppaneiden (2014) tekemän tutkimuksen ja Maukosen (2006) opinnäytetyön tuloksissa esiin nousevat seikat ovat samansuuntaisia kuin Aistivat- ryhmään osallistuneiden vanhempien kuvailemat kokemukset ryhmän hyödyllisyydestä.

Toimintaterapiassa käytetyssä Fisherin (2009) OTIPM- mallissa yhtenä interventiokeinoon kuvaillaan valitulle kohderyhmälle suunnatun opetusohjelman suunnittelu ja toteutus. Opetusohjelmassa asiakkailta on mahdollisuus keskustelun kautta tutustua erilaisiin strategioihin, joita he voivat myöhemmin soveltaa käytäntöön. Intervention tavoitteena on päivittäisten elämän tehtävien hallinta. Vaikka Aistivat- ryhmän suunnittelu ja toteutus ei perustu OTIPM- mallin teoriaan, on Aistivat- ryhmässä ja Fisherin opetusohjelmassa paljon yhteneväisiä piirteitä. Ryhmän suunnittelussa ja toteutuksessa on käytetty psykoedukatiivista eli opetuksellisuuteen perustuvaa työskentelytapaa, jonka piirteet muistuttavat Fisherin mallissa kuvattua opetusohjelmaa. Lisäksi Aistivat- ryhmässä vanhemmille esitellyt menetelmät voidaan Fisherin malliin peilaten luokitella apuvälineiksi eli kompensatiokeinoihin kuuluviksi. (Fisher 2009, 16).

12.1 Tutkimuksen luotettavuuden arviointi

Tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa käytetään usein termejä reliabelius ja validius. Tutkimuksen reliabelius kuvaa tulosten toistettavuutta ja validius tutkimuksen kykyä mitata sitä, mitä oli tarkoituskin tutkia. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 226).

Kirjallinen aineisto oli etukäteen kerätty ryhmää ohjanneiden henkilöiden toimesta, joten opinnäytetyön tekijä ei osallistunut aineiston keruuseen tai keruun suunnitteluun. Näin ollen opinnäytetyöntekijän on vaikea arvioida toimintaa aineiston keruun suunnittelussa ja keruuhetkellä. Opinnäytetyön validiuden kannalta voidaan pitää vahvuutena sitä, että aineiston keruun ovat suunnitelleet ja toteuttaneet ryhmää ohjanneet henkilöt, joille ryhmään ja sen tavoitteisiin liittyvät asiat ovat tuttuja.

Aineistoa on kerätty kahden vuoden ajalta. Laajalta aikaväliltä kerätty tieto antanee selkeän kuvan ryhmään osallistuneiden vanhempien kokemuksista. Vastaa- jien edus- tavuutta voidaan pitää kattavana, koska ryhmää ohjanneilta henkilöiltä saadun tie- don mukaan kaikki ryhmään vuosina 2013 – 2015 osallistuneet vastasivat kyselyyn.

Kyselytutkimuksen, kuten muidenkin tutkimustyyppien käytöllä, on sekä etuja että heikkouksia. Hirsijärven ja kumppaneiden (2007, 190) mukaan kyselytutkimuksen mahdollisiin heikkouksiin lukeutuu se, että ei voida olla varmoja kuinka onnistuneesti vastausvaihtoehdot on määriteltä vastaajan näkökulmasta. Mahdollisten väärinym- määrrysten määrää ja laajuutta on vaikea arvioida, samoin sitä, miten vakavasti vas- taajat ovat suhtautuneet tutkimukseen. Vastajat arvioivat kyselylomakkeen väittä- miä asteikolla 1-5. Vastausvaihtoehtojen 1 ja 5 merkitykset oli määriteltä lomak- keessa, vaihtoehtojen 2, 3 ja 4 ei. Asteikon 1-5 käyttäminen on tyypillistä erilaisissa mielipidemittauksissa, ja voidaan olettaa, että vastaajat ovat näin ollen osanneet päätellä myös vastausvaihtoehtojen 2,3 ja 4 merkitykset. Kuitenkin se seikka, että kaikkia vastausvaihtoehtoja ei ole kyselylomakkeeseen määriteltä, on saattanut jos- sain määrin mahdollistaa väärinkäsitysten syntymisen.

Tulosten tulkinnessa tulee ottaa huomioon, että ryhmässä käytetyt menetelmät vaih- telivat eri ryhmien välillä. Näin ollen näiden väittämien vastaukset eri menetelmien hyödyllisyydestä eivät ole täysin vertailukelpoisia keskenään, mutta antanevat kui- tenkin riittävän selkeän kuvan vanhempien kokemuksista.

Analyysin ulkopuolelle jätettiin kaksi väittämää, jotka koskivat ryhmästä saatua tietoa ja harjoituksia. Rajaus tehtiin, koska ei voida luotettavasti arvioida, vastasivatko vas- taajat näihin väittämiin tiedon vai harjoitusten perusteella. Koska kyse on vain kah- desta yksittäisestä väittämästä, on epätodennäköistä että näiden kahden väittämän pois jättäminen vaikuttaisi opinnäytetyön tulosten validiuteen.

Tutkimuksen luotettavuuteen saattaa vaikuttaa opinnäytetyön tekijän kokematto- muus tutkijana. Osa aineistosta käsiteltiin määrällisesti ja osa laadullisesti. Määrälli- sen ja laadullisen analyysin prosessointia toisiinsa verrattaessa, koin määrällisen ana- lyysin tekemisen helpommaksi kuin määrällisen. Laadullisen aineiston työstäminen oli myös mielenkiintoista, mutta oma kokemattomuus aineistolähtöisen sisällönana- lyysin tekemisen suhteen teki prosessista hitaan.

Kaikki opinnäytetyön vaiheet, eli taustatiedon etsiminen, mahdollinen suomentaminen ja valitseminen, aineiston käsittely ja raportointi on pyritty tekemään mahdollisimman tarkasti. Virheiden välttämiseksi aineisto ja tulokset on käyty läpi useita kertoja ja tarkastuksessa huomautetut virheet on korjattu.

12.2 Jatkotutkimustarpeet

Opinnäytetyötä työstäessäni ja tuloksia tarkastellessa heräsi ajatuksia mahdollisista jatkotutkimuksista. Mieleeni tuli idea tapaustutkimuksesta, joka toteutettaisiin haastattelujen muodossa seurantatutkimuksena. Tulevaan Aistivat- ryhmään osallistuvalla vanhemmalle voisi suunnitella seurantatutkimuksen, jossa kartoitettaisiin kokemuksia ennen ja jälkeen ryhmän. Ensimmäinen haastattelu voitaisiin tehdä hieman ennen ryhmän alkamista, toinen ryhmän päättymisen jälkeen ja viimeinen seuranta-haastattelu 3 kk ryhmän päättymisen jälkeen. Näin voitaisiin saada tarkempaa ja yksityiskohtaisempaa tietoa ryhmän vaikuttavuudesta ja ryhmässä opittujen menetelmien soveltuvuudesta arkeen.

Lähteet

- American Occupational Therapy Association (AOTA). 2002. Occupational Therapy practice framework: Domain and Process. American Journal of Occupational Therapy. 56, 609 – 639.
- Ayres, Jean A. 2008. Aistimusten aallokossa. Sensorisen integraation häiriö ja terapia. Juva: WS Bookwell Oy.
- Berg, L. N.d. Psykoedukatiivinen perhetyö. Psykoedukaation käsite ja viitekehys. Teoksessa Kuuntele minua – mielenterveystyön käytännön menetelmiä. Toim. Hentinen, K., Iija, A. & Mattila E. 2009. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino.
- Case-Smith, Jane. 1998. Pediatric Occupational Therapy and Early Intervention. 2.p. The United states of America: Butterworth-Heinemann.
- Christiansen, C.H. & Townsed, E.A. 2010. Introduction to Occupation. The Art and Science of Living. 2.p. New Jersey: Pearson Education Inc.
- Cole, M.B. 2012. Group Dynamics in Occupational Therapy. The theoretical Basis and Practice Application of Group Intervention. 4.p. SLACK Incorporated. The United States of America.
- Davis, J.A. & Polatajko, H.J. N.d. Occupational Development. Teoksessa Introduction to Occupation. The Art and Science of Living. 2. p. Toim. Christiansen, C.H. & Townsend, E.A. 2010. New Jersey: Pearson Education, Inc.
- Dunstan, Elizabeth & Griffiths, Sian. 2008. Sensory strategies: Practical support to empower families. New Zealand Journal of Occupational Therapy. Viitattu 9.9.2015. Saatavilla: <http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=efefc229-5c0c-4590-80b0-3f046c425dda%40sessionmgr4002&vid=7&hid=4114>
- Egilson, T. S. 2011. Parent perspectives of therapy services for their children with physical disabilities. Viitattu 24.9.2015. Saatavilla: <http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=37&sid=4c5499fb-b111-416e-930f-32d448cc98a0%40sessionmgr4001&hid=4209>
- Esdaille, S. A. & Greenwood, K.M. 2003. A Comparison of mothers' and fathers' experience of parenting stress and attributions for parent-child interaction outcomes. Occupational Therapy International. Viitattu 29.9.2015. Saatavilla: <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=88&sid=08c00bd7-dc78-4747-8ae2-2653cd527af0%40sessionmgr113&hid=107>
- Fisher, A. 2009. Occupational Therapy Intervention Process Model. United States of America: Three Star Press.
- Graham, F. 2011. Occupational Performance Coaching: A contemporary approach for working with parents of children with occupational challenges. New Zealand Journal of Occupational Therapy. Viitattu 24.9.2015. Saatavilla: <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=15&sid=39df24ca-35bb-46ba-a6fe-a2f06f68d374%40sessionmgr110&hid=106>

- Haarakangas, K. 2008. Parantava puhe. Dialogisuus ihmissuhteissa, mielenterveystyössä ja psykiatrisessa hoidossa. Helsinki: Hakapaino.
- Hammarberg, K., Sartore, G., Cann, W. & Fisher, J.R.W. 2014. Barriers and promoters of participation in facilitated peer support for carers of children with special needs. Viitattu 22.1.2016. Saatavilla: <http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=5&sid=dbf23979-5e26-4d98-9ec7-b73603b248b5%40sessionmgr4002&hid=4209>
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. uud. p. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Holloway, E. N.d. Early Emotional Development and Sensory processing. Teoksessa Pediatric Occupational Therapy and Early Intervention. Toim. Case-Smith, J. 1998. 2.p. The United States of America: Butterworth-Heinemann.
- Hurme, H. N.d. Perhe kehityksen kontekstina. Teoksessa Näkökulmia kehityspsykologiaan. Kehitys kontekstissaan. Toim. Lyytinen, P., Korkiakangas, M. & Lyytinen, H. 2003. Porvoo: WS Bookwell Oy.
- Isoherranen, K. 2005. Moniammatillinen yhteistyö. Vantaa: Dark Oy.
- Kaukkila, V. & Lehtonen, E. 2008. Ryhmästä enemmän. Käsikirja ryhmänohjaajan taitoja tarvitsevalle. Suomen Mielenterveysseura. Laadukasta kulttuuria vapaaehtoistyöhön- hanke. Helsinki: Hansaprint.
- Kielhofner, G. 2009. Conceptual Foundations of Occupational Therapy Practice. 4. p. Philadelphia: F.A Davis Company.
- Laadullinen tutkimus. 2015. N.d. Koppa. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 20.4.2016. Saatavilla: <https://koppa.iyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>
- Lane, S.J., Smith Roley, S. & Champagne T. N.d. Sensory integration and Processing. Theory and Applications to Occupational Performance. Teoksessa Willard & Spackman's Occupational Therapy. Toim. Boyt Schell, B.A., Gillen, G. & Scaffa M.E. 2014. 12. p. Hong Kong: Lippincott Williams & Wilkins.
- Lukkarila, M. Idea Aistivat- ryhmästä. Sähköpostiviesti 23.3.2016. Vastaanottaja K. Sievänen. Vastaus kysymykseen Aistivat- ryhmän synnystä.
- Mailloux, Z. & Posatery Burke, J. Teoksessa Play in Occupational Therapy for Children. Play and Sensory Integrative Approach. Toim. Parham, Diane L. & Fazio, Linda S. 1997. The United States of America: Mosby- Year Book, Inc.
- Maukonen, T. 2006. Perhekoulun vaikutukset ylivilkkaiden lasten ja heidän perheidensä arkeen. Opinnäytetyö. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Sosiaalipedagogiikka. Viitattu 30.3.2016. Saatavilla: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/668/2006_maukonen_tiina.pdf?sequence=1
- Mittaaminen: Muuttujien ominaisuudet. 2007. KvantiMOTV. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Menetelmäopetuksen tietovaranto. Viitattu 30.3.2016. Saatavilla: <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/mittaaminen/ominaisuudet.html#likert>

- Nieminen, N. Aistivat- ryhmässä käytetyt menetelmät ja vastualueet. Sähköpostiviesti 22.3.2016. Vastaanottaja K. Sievänen. Vastaus kysymyksiin Aistivat-ryhmän toteutuksesta ja esimerkkejä ryhmässä käytetyistä menetelmistä.
- Parham, D.L. & Mailloux, Z. 2015. Sensory integration. Teoksessa Occupational Therapy for Children and Adolescents. Toim. Case-Smith, J. & O'Brien, J.C. 7 painos. Missouri: Mosby, Elsevier Inc.
- Puustjärvi, A. 2011. Aistitiedon käsittelyn säätelyn häiriöt lapsuudessa ja nuoruudessa. Suomalainen lääkäriseura Duodecim. Käypä hoito. Viitattu 13.10.2015. Saatavilla: <http://www.kaypahoito.fi/web/kh/suosituksset/suositus;jsessionid=9EE0CD0B7ED92384A4D1D2061BA2DC5D?id=nix00941#R4>
- Rantanen, A. 2016. Lapsuus on aivoille ratkaisevaa aikaa- sylilapsillakin haitallista stressiä. Julkaistu 19.3.2016. Keski-suomalainen. Viitattu 21.3.2016. Saatavilla: <http://www.ksml.fi/kotimaa/Lapsuus-on-aivoille-ratkaisevaa-aikaa-%E2%80%93-sylilapsillakin-haitallista-stressi%C3%A4/747264>
- Redditi Hanzlik, J. 1998. Parent-Child Relations: Interaction and Intervention. Teoksessa Pediatric Occupational Therapy and Early Intervention. Toim. Case-Smith, J. 2.p. The United States of America: Butterworth-Heinemann.
- Ruohotie, P. 2000. Oppiminen ja ammatillinen kasvu. Juva: WS Bookwell.
- Ruoppila, I. N.d. Lapsuus. Teoksessa Näkökulmia kehityspsykologiaan. Kehitys kontekstissaan. Toim. Lyytinen, P., Korkiakangas, M. & Lyytinen, H. 2003. Porvoo: WS Bookwell Oy.
- Schwartzberg, S.L., Howe, M.C. & Barnes, M.A. 2008. Groups. Applying the Functional Group Model. Philadelphia: F.A. Davis Company.
- Sensomotorinen kehitys. Miten aistitiedon käsittely vaikuttaa lapsen kehitykseen? N.d. Sensorisen Integraation Terapian Yhdistys ry. Viitattu 21.4.2016. Saatavilla: http://uusi.sity.fi/?page_id=98
- Sensorisen integraation käsite kuntoutuksessa. N.d. Sensorisen integraation terapian Yhdistys ry. Viitattu 11.5.2016. Saatavilla: http://uusi.sity.fi/?page_id=158
- Sensorisen integraation sanastoa. N.d. Sensorisen Integraation terapian Yhdistys ry. Viitattu 21.4.2016. Saatavilla: http://uusi.sity.fi/?page_id=165
- Sinkkonen, J. 2012. Lapsen kanssa hyvinä ja pahoina päivinä. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Stallings-Sahler, S. 1998. Sensory Integration: Assessment and Intervention with Infants and Young Children. Teoksessa Pediatric Occupational Therapy and Early Intervention. Toim. Case-Smith, J. 2.p. The United States of America: Butterworth-Heinemann.
- Vänskä, K., Laitinen-Väänänen, S., Kettunen, T. & Mäkelä, J. 2011. Onnistuuko ohjaus? Sosiaali- ja terveysalan ohjaustyössä kehittyminen. Helsinki: Edita Prima.
- Yack, E., Sutton, S. & Aquilla, P. 2001. Leikki linkkinä lapseen. Toimintaterapiaa sensorisen integraation keinoin. Opetus 2000. Juva: WS Bookwell Oy.

Liitteet

Liite 1. Tutkimuslupa

JYVÄSKYLÄN KAUPUNKI
Perusturvapalvelut

Hakemus

TUTKIMUSLUPAHAKEMUS (Tutkimukset ja opinnäytetyöt)

1 Hakijan tiedot	Suku- ja etunimi Sievänen Kirsi	
	Nykyinen työnantaja/opiskelupaikka Jyväskylän ammattikorkeakoulu	
	Jyväskylän kaupungin palveluksessa ☒ Ei ☐ Kyllä	
	Kotiosoite Vaasankatu 9A8	Postinro ja - paikka 40100 JKL
	Puhelin toimeen	Puhelin kotiin 040 8472937
	Sähköpostiosoite h3871@stgert.jamk.fi	
	Yliopisto ja laitos/Ammattikorkeakoulu/oppilaitos, jossa opiskelee Jyväskylän ammattikorkeakoulu	
Yliopiston/laitoksen/Ammattikorkeakoulun/oppilaitoksen osoite/yhteystiedot Huvimäki 40100 JKL Piippurata 2		
2 Muut hakijat	Nimi, osoite, puhelin ja sähköposti	
3 Tutkimuksen ohjaaja	Tutkimuksen ohjaaja ja yhteystiedot (sähköposti/puhelin) Mari Kantanen mari.kantane@jamk.fi	

Perusturvapalvelut

4 Tutkimusta koskevat tiedot	Tutkimuksen nimi Aistivat -ryhmään osallistuneiden kokemuksia ryhmän hyödyllisyydestä
	Tiivistetty kuvaus tutkimuksen suorittamisesta Tässä opinnäytetyössä on tarkoituksena tutkia ja analysoida Aistivat -ryhmään osallistuneiden kokemuksia ryhmän hyödyllisyydestä. Aistivat -ryhmä on suunnattu vanhemmille, joiden lapsella on aisti tiedon käsittelyn haaste (sensoryn integraation häiriö). Haen lupaa aiemmin ryhmän ohjaajien toimesta kerätyn palautte- aineiston tutkimiseen.
	Asiasanat (max 5 kpl) toimintaterapia, ryhmänojoaminen, sensoryn integraation häiriö
	Tutkimusaineiston suojaus, säilyttäminen ja hävittäminen Saan palautteaineiston käyttöön nimeettömänä. En tule missään vaiheella käsittämään ryhmään osallistuneiden vanhempien lasten tietoja. En aineisto on käsitelty, palautan sen toimeksiantajalle.
	Tutkimuksen taso ☐ Tohtorin tutkinto ☐ Kandidaattitutkinto ☐ Lisensiaattitutkinto ☐ Maisteritutkinto ☐ Ylempi AMK - tutkinto ☒ AMK - tutkinto ☐ Muu, mikä?
Tutkimus kuuluu muuhun laajempaan tutkimusprojektiin ☒ Ei ☐ Kyllä, mihin?	

Perusturvapalvelut

	Kohderyhmä ☐ Asiakkaat/ Potilaat ☒ Omaiset ☐ Henkilökunta ☐ Asiakirjat ☐ Muu, mikä?	Aineiston keruumenetelmä ☐ Kysely ☐ Haastattelu ☐ Havainnointi ☐ Asiakirja-analyysi ☐ Mittaukset, mitkä? ☒ Muu, mikä? olemassa olevan palauteaineiston käyttämisen
	Tutkimuksen hyödyt/vaikutukset Jyväskylän kaupungin toimintaan ☐ Ei väliä sovellettavuutta ☒ Väliä sovellusarvo toimintaan, millainen? IT- palveluiden kehittäminen.	
5 Allekirjoitukset	Käsitellessäni työntekijöiden tai asiakkaiden/potilaiden tietoja sitoudun siihen, että en käytä saamiani tietoja muuhun kuin tutkimustarkoitukseen. En myöskään käytä saamiani tietoja em. henkilöiden tai heidän läheistensä vahingoksi tai halventamiseksi. En luovuta henkilötietoja sivullisille. Sitoudun raportoimaan tutkimuksesta tutkimusluvan myöntäjälle.	
	Päiväys 7.12.2015	Hakijan/hakijoiden allekirjoitus ja nimen selvitys Kimmi Kirsi Sievänen
PÄÄTÖS	☒ Myönnetään hakemuksen mukaisena ☐ Myönnetään edellyttäen, että ☐ Hakemus hylätään seuraavin perustein	
	Päiväys Jyväskylässä 16.12.2015	Tutkimusluvan myöntäjän nimi ja nimen selvitys Kati Kallio Palvelujohtaja

Liite 2. Kyselylomake*

JYVÄSKYLÄN KAUPUNKI
Sosiaali- ja terveystalvet

AistiVat –vanhempien ryhmä tammi-helmikuu 2014
Palautekysely

Vastaajan ikä ___ 18-30v ___ 31-40v ___ 41-50v ___ 50v –

Sukupuoli ___ mies ___ nainen

Lapsi, jonka vuoksi tulin ryhmään:
Ikä: ___ vuotta ___ poika ___ tyttö

Käytännön järjestelyt:

Ryhmän kesto (1,5h) oli sopiva	1	2	3	4	5	liian lyhyt
Ryhmäkertojen määrä oli sopiva	1	2	3	4	5	liian vähäinen
Ryhmästä saatu tieto aistisäättelyyn liittyvistä asioista oli						
uutta	1	2	3	4	5	ennestään tuttua
riittävää	1	2	3	4	5	liian vähäistä
hyödyllistä	1	2	3	4	5	hyödytöntä
käytännön-läheistä	1	2	3	4	5	teoreettista
arkeani kuvaavaa	1	2	3	4	5	ei minun arkeani

Ryhmästä saatu tieto ja harjoitukset

hyödyttivät minua käytännössä	1	2	3	4	5	eivät hyödyttäneet minua
oli selkeästi esitetty	1	2	3	4	5	oli sekavasti esitetty

Ryhmän vetäjät

osasivat asiansa	1	2	3	4	5	eivät osanneet asiaansa
puhuivat sopivasti	1	2	3	4	5	puhuivat liikaa

JYVÄSKYLÄN KAUPUNKI

kuuntelivat ja kysyivät vanhemmilta	1	2	3	4	5	eivät kysyneet tai kuunnelleet
---	---	---	---	---	---	--------------------------------------

Minä itse/muut ryhmäläiset

sain sanotuksi tärkeimmät asiat	1	2	3	4	5	jotain tärkeää jäi sanomatta
---------------------------------------	---	---	---	---	---	---------------------------------

muut kuuntelivat minua	1	2	3	4	5	eivät kuunnelleet
---------------------------	---	---	---	---	---	-------------------

kuuntelin itse muita	1	2	3	4	5	en kuunnellut niin paljon
-------------------------	---	---	---	---	---	------------------------------

tunnelma ryhmässä oli luottavainen	1	2	3	4	5	luottamusta ei oikein syntynyt
--	---	---	---	---	---	--------------------------------------

Mitä mieltä olit ryhmässä käytetyistä menetelmistä?

	pidin/hyödyttivät					en pitänyt/hyödytöntä
tilanne- analyysi	1	2	3	4	5	
kalvot	1	2	3	4	5	
välineiden esittely	1	2	3	4	5	
vetäjien "loppuporina"	1	2	3	4	5	
muu, mikä? _____	1	2	3	4	5	

Kun ajattelet ryhmäprosessia kokonaisuutena, mistä oli eniten apua?

Tähän voit kertoa vapaasti palautetta ryhmän vetäjille!

Kiitos palautteestasi!

* Huom. Tässä esimerkki yhdestä versiosta palautekyselylomakkeesta. Käytetyissä palautelomakkeissa oli ryhmäkohtaisia, pieniä eroja. Eroja on ollut seuraavissa kohdissa: "Käytännön järjestelyt"; vastausvaihtoehdon 5 määrittely, "Mitä mieltä olit ryhmässä käytetyistä menetelmistä?"; eri menetelmiä kysyty, ja avoimien kysymys-

ten määrässä; osassa lomakkeissa ollut myös kolmas avoin kysymys ” Miten ryhmässä opitut asiat muuttivat arkeanne, näkyivät (tai tulevat jatkossa näkymään) arjessanne?”

Liite 3. Aistivat-ryhmän esite

Ryhmiin on jatkuva ilmoittautuminen käynnissä, ja vanhempien ryhmät kootaan samaan ikäryhmään kuuluvien lasten ja samankaltaisten haasteiden perusteella.

Tiedustelut ryhmätöinnasta:

Si-koulutettu toimintaterapeutti Marianne Lukkarila,
p. 014 2667607

Si-koulutettu toimintaterapeutti Niina Nieminen,
p. 014 2667609

Pikkulapsiperheiden psykologi Katja Vähäkangas,
p. 014 2663568

Koulupsykologi Katri Haukkala, p.014 2663573

AISTIVAT – RYHMÄ

Ryhmä vanhemmille, joiden lapsilla on aistimusten käsittelyn haasteita

JYVÄSKYLÄ

AISTIVAT – Ryhmä vanhemmille, joiden lapsilla on aistimusten käsittelyn haasteita.

Aistisäätelyn haasteet saattavat näkyä arjessa esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- o Aistisäätelyhäiriö voi ilmetä lapsen ylireagointina, alireagointina tai aistimushakuisuutena
- o Lapsi voi olla herkkä esim. äänille, kosketukselle, valolle, ruuan koostumukselle tai liikkeelle
- o Lapsi saattaa pelätä kiipeämistä, keinumista tai korkeita paikkoja
- o Hiusten pesu, hampaiden harjaus tai peseytyminen voi olla vaikeaa
- o Lapsen on vaikea sietää muutoksia arjen rutiineissa
- o Lapsi saattaa hakea voimakkaita aistikkokemuksia olemalla jatkuvasti liikkeessä, hyppimällä, roikkumalla tai hakemalla vahvoja suun alueen aistikkokemuksia.

Ryhmän tavoitteena on

- o antaa tietoa aistitiedon säätelyn vaikeuksista
"Ryhmä antoi ymmärrystä lapsesta, auttoi hyväksymään lapsen tavan toimia"
- o tarjota keinoja ja toiminnallisia menetelmiä arkeen
"Sai paljon uusia vinkkejä arjen helpottamiseksi"
- o tukea vanhemmuutta
"Eniten ehkä vaikutti ja vahvisti käsitystä, ettei lapsessa ole vikaa vaan erityispiirteitä. Arjen työkaluja ja armollisuutta vanhemmuuteen"
- o saada vertaistukea muilta samaa kohdanneilta
"Eniten apua oli kuulla muiden perheiden tilanteita ja miten toisilla on samoja asioita kohdattu"

Aistivat –ryhmä kokoontuu yhteensä 5 kertaa x 90 min.

Ryhmässä saat tietoa aistisäätelystä, sen häiriöistä ja keinoista kuinka tukea lasta arjessa. Yhteisen keskustelun lisäksi jaamme sinulle aiheeseen liittyvää materiaalia ja pieniä harjoitteita kotona toteutettavaksi. Harjoitteiden tarkoitus on lisätä vanhemman ja lapsen välistä iloa ja vuorovaikutusta.

Ryhmään voi osallistua vanhempi, molemmat vanhemmat tai muu lapselle läheinen aikuinen. Ryhmään ohjaututaan toimintaterapeutin tai psykologin suosituksen kautta.

Osallistuminen edellyttää sitoutumista ja on toivottavaa että osallistut kaikille kerroille. Ryhmässä keskustellut asiat ovat luottamuksellisia. Jokainen vanhempi voi osallistua keskusteluun ja kertoa perheestään sen verran, mikä itsestä tuntuu hyvältä.

Ryhmän ohjaajina toimivat toimintaterapeutit Marianne Lukkarila ja Niina Nieminen sekä alle kouluikäisten ryhmässä pikkulapsiperheiden psykologi Katja Vähäkangas tai kouluikäisten ryhmässä koulupsykologi Katri Haukkala.

Tapaamisten sisällöt:

- 1. kerta ja 2. kerta**
 - o Aistisäätely – mitä se on?
 - o Aistisäätely ei toimi – kuinka se näkyy lapsessa
 - o Kuinka toimin lapsen kanssa
- 3. kerta**
 - o Haastavan lapsen vanhemmuus
- 4. kerta**
 - o Toiminnalliset menetelmät, jotka helpottavat aistisäätelylapsen ja perheen arkea
- 5. kerta**
 - o Keskustelua ja tapausesimerkin avulla haastavan tilanteen läpikäynti